

3104

UCHWAŁA Nr XXIV/154/2008 RADY MIEJSKIEJ W KSIĄŻU WLKP.

z dnia 29 września 2008 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Książ Wielkopolski na lata 2008 -2011

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zm. Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, Dz.U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Dz.U. z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457 oraz Dz.U. z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, Dz.U. z 2007. Nr 48 poz. 327 Nr138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162 poz. 1568 Dz.U. z 2004 r. Nr 96 poz. 956, Nr 238 poz. 2390 z 2006 r. Nr 50 poz. 362, Nr 126 poz. 875) - po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu; Rada Miejska w Książu Wielkopolski uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Książ Wielkopolski na lata 2008-2011” zwany dalej „Programem”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały i będący jej integralną częścią

§2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Książa Wlkp.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący
Rady Miejskiej w Książu Wlkp.
(-) *Paweł Walkowiak*

Załącznik
do uchwały Nr XXIV/154/2008
Rady Miejskiej w Książu Wlkp.
z dnia 29 września 2008 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY KSIĄŻ WLKP. NA LATA 2008 - 2011

1. WSTĘP

1.1. Postanowienia ogólne

1.1.1. Ilekroć w niniejszym programie mowa o:

- a) ustawie - rozumie się przez to ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390, Nr 50 poz. 362 z 2006 r.)
- b) Gminie - rozumie się przez to Gminę Książ Wielkopolski
- c) Programie - rozumie się przez to Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Książ Wielkopolski na lata 2008-2011
- d) Konserwatorze - rozumie się przez to Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu
- e) Planie - rozumie się przez to Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 listopada 2001 r.
- f) Strategii - rozumie się przez to Strategię rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 z dnia 19 grudnia 2005 r.

1.2. CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Celem „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Książ Wielkopolski” jest:

- wzmocnienie ochrony i opieki nad materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków poprzez zahamowanie procesów ich degradacji, a w dalszej kolejności poprawa stanu ich zachowania,
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków przy sporządzaniu i zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy,
- aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe poprzez kompleksową rewaloryzację zabytków i po wykonaniu analizy funkcjonalnej ich adaptację na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne. Projekty mszą posiadać znaczący wpływ ekonomiczny na rozwój regionalny, w tym przyczyniać się szczególnie do wzrostu dochodów i zwiększania ilość miejsc pracy.
- określenie celów, kierunków działań oraz zadań, które powinny być podjęte przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- zapoznanie się z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytków gminy, z wykazem obiektów wpisanych do

rejestr zabytków oraz wykaz obiektów typowanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, - ocena stanu gminnego zasobu zabytków nieruchomości - określenie kategorii i stopnia zagrożenia,

- podejmowanie i określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych dla zapewnienia im należytej opieki oraz określenia sposobów udostępnienia dóbr kultury narodowej, będących ich własnością, a także wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania,
- inicjowanie i wspieranie działań edukacyjnych, informacyjnych, turystycznych itp. mających na celu propagowanie znajomości zabytków i uświadamianie konieczności opieki nad zabytkami.
- wspieranie działań mających na celu pozyskanie środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Uregulowania formalno prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

Wykonanie „Gminnego programu opieki nad zabytkami gminy Książ Wielkopolski” programu wynika z:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późniejszymi zmianami). Ustawa ta włącza do zadań własnych gminy ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami (art. 7 ust. 1 pkt)
- Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 oraz z 2004 r. Nr 96 poz. 959, Nr 238, poz. 2390) Przeanalizowano akty prawne określające możliwości oraz warunki ochrony i opieki nad zabytkami. 9). Ustawa o ochronie zabytków określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach a także organizację organów ochrony zabytków (rozdz. 1 art. 1) W ustawie określono podział kompetencji w zakresie ochrony zabytków. Zgodnie z art. 87. 1 Burmistrz ma obowiązek sporządzenia na okres 4 lat odpowiednio gminnego programu opieki nad zabytkami. Ustawa nakłada na gminę obowiązki i uprawnienia
- zgodnie z art. 16 ust. 1 rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, ma możliwość stworzenia parku kulturowego na podstawie podjętej uchwały, celem objęcia skuteczną ochroną krajobrazu kulturowego oraz wyróżniających się krajobrazowo terenów, na którym zabytki charakterystyczne dla danego regionu (po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwego konserwatora zabytków)
- art. 18, art. 19, art. 20 wprowadzają obowiązek uwzględnienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz uzgodnienia ich projektów zmian z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

- art. 22 ust. 4 nakłada na Burmistrza Książa Wlkp. obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków
- art. 31 ust. 1 pkt 2, ust 2 oraz art. 33 ust. 1 i ust. 2 zobowiązuje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do przyjęcia zawiadomienia o odkryciu lub znalezieniu przedmiotu co do którego istnieje podejrzenie, że jest zabytkiem lub zabytkiem archeologicznym oraz natychmiastowego przekazania tej wiadomości wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków
- art. 71 ust. 1 i ust. 2 -w przypadku gdy jednostka samorządu terytorialnego posiada tytuł prawny do zabytku do jej zadań własnych należy sprawowanie opieki w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych przy tym zabytku
- art. 81 - organ stanowiący gminy lub powiatu może udzielać dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru według zasad określonych w podjętej przez ten organ uchwale,
- art. 87 - Burmistrz Gminy Książ Wlkp. sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami, z którego sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy Książ Wielkopolski.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

2.1. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z OPRACOWANIAM WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA.

2.1.1. Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” została opracowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego a przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Dokument ten stanowi podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz określa najważniejsze kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Strategia wyznacza kierunki działań i pozwala zorientować priorytety na konkurencyjność regionalną, wzrost zatrudnienia oraz wzrost wykształcenia mieszkańców, Jednym z głównych celów kierunkowych strategii jest zwiększenie konkurencyjności regionalnej poprzez promocję dziedzictwa kulturowego i kulturowego miast i obszarów miejskich (budowa marki i wizerunku regionu) oraz zwiększenie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej dzięki zachowaniu i wykorzystaniu dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rozwój turystyki.

Główny cel strategiczny - dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku ma zostać osiągnięty za pomocą zróżnicowanych celów operacyjnych. Jednym z nich jest wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dziedzictwo kulturowe wykorzystane w sposób efektywny może stanowić jeden z elementów rozwoju gospodarczego regionu jako baza dla turystyki i usług kulturalnych oraz czynnikiem integracji społecznej. Cel ten ma być realizowany

poprzez: „inwestycje w instytucje kultury, ochronę dorobku kulturowego, wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu, promocję aktywności kulturalnej mieszkańców”. Jego miarą będzie m.in. ilość odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego.

2.1.2. Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego został uchwalony w dniu 26 listopada 2001 r. przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego (Uchwała nr XLII/628/2001). Jest to dokument planowania strategicznego określający działania, za pomocą których samorząd województwa wpływa na rozmieszczenie funkcji terenów w przestrzeni i ich wzajemne powiązanie.

Za cel przewodni przyjęto doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego terytorium województwa poprzez tworzenie m.in. ładu przestrzennego, ekonomicznego i ekologicznego. Ład przestrzenny wyrażający się dążeniem do harmonijności i proporcjonalności wszystkich elementów środowiska człowieka, który można uzyskać przez realizowanie następujących zasad stosowanych w czasie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w aspekcie szeroko rozumianej ochrony zasobów kulturowych:

- ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska (zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone, tereny otwarte)
- respektowanie wytycznych konserwatorskich nie tylko w przypadku obiektów objętych ochroną ale także w przypadku zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych,
- Wykorzystanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, panoram,
- w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego kładzenie nacisku na harmonijne wkomponowywanie nowej architektury w historyczną zabudowę w obszarach śródmiejskich oraz w pobliżu terenu o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzacji zabytkowych dzielnic.

Plan zagospodarowania województwa wielkopolskiego określa zasady kształtowania przestrzeni zarówno miejskiej jak i wiejskiej, ochronę charakterystycznych układów ruralistycznych, zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarskich, użyteczności publicznej oraz pozostałych elementów typowych dla architektury wiejskiej (przydrożne krzyże, kapliczki). W przypadku kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto ochronę dziedzictwa kulturowego

3. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

Gmina Książ Wlkp. znajduje się w centralnej części województwa wielkopolskiego wschodnią część powiatu śremskiego. Gmina Książ Wlkp. od północy poprzez rzekę Wartę graniczy z gminą Zaniemyśl i Krzykosy, od wschodu z gminą

Nowe Miasto, od zachodu z gminą Śrem i Dolsk, a od południa z gminą Jaraczewo. Pod względem powierzchni zajmuje drugie miejsce w powiecie śremski. Powierzchnia gminy wynosi 147,8 km², co stanowi 0,49% powierzchni województwa. Gmina ma charakter rolniczy, jednak walory przyrodniczo - krajobrazowe predestynują ją również do uzyskania statusu gminy turystycznej. Walorem gminy jest zróżnicowana struktura przyrodniczo krajobrazowa, którą tworzą pasma o układzie równoleżnikowym:

- Pradolina Warszawsko - Berlińska, obejmująca północny obszar gminy. Stanowi ją terasa zalewowa z łęgami nadwarciańskimi, oraz terasa środkowa urozmaicona pagórkami wydmowymi,
- Wysoczyzna Leszczyńska - obejmująca środkową część obszaru gminy o zróżnicowanej wartości krajobrazowej. Fragment tego obszaru w zachodniej części leży w granicach Pojezierza Krzywińskiego z „bramą lodowcową” w miejscowościach Włościejewki - Kielczynek.
- Pradolina Obry - obejmująca południową część gminy, która reprezentuje krajobraz łęgów olszowo -jeziorowych.

Wysoka atrakcyjność przyrodnicza i krajobrazowa północno - zachodniej części gminy, reprezentowana przez urozmaicony krajobraz polodowcowy, bogatą szatę roślinną w połączeniu z zachowanymi na terenie gminy obiektami zabytkowymi stwarzają możliwości dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej.

W skład gminy wchodzi 31 miejscowości. Są to: Brzóstownia, Chartub, Chrzastowo, Chwałkowo Kościelne, Feliksowo, Gogolewo, Gogolewko, Jarosławki, Kielczyn, Kielczynek, Kolaćcin, Konarskie, Konarzyce, Ługi, Łezek, Mchy, Międzybórz, Obreda, Radoszkowo, Radoszkowo Drugie, Sebastianowo, Sroczewo, Świączynek, Świączyń, Włościejewki, Włościejewice, Zabawa Leśniczówka, Zaborowo, Zakrzewice, Zawory oraz miasto - Książ Wlkp. Dziewięć wsi zachowało, warte ochrony, historyczne układy przestrzenne. Żaden z układów ruralistycznych nie został wpisany do rejestru zabytków, natomiast odnośnie obszaru układu urbanistycznego miasta Książ Wlkp. przygotowane do wszczęcia jest postępowanie administracyjne, w sprawie wpisu do rejestru, z określeniem granic, w których podlegać będzie ścisłej ochronie konserwatorskiej.

Miejscowość Książ Wlkp., siedziba Urzędu Gminy, posiada zachowany czytelny układ urbanistyczny z czworobocznym Rynkiem wraz zabudową małomiasteczkową. Początki Książa sięgają XII wieku, po raz pierwszy wspomniany jest w dokumencie Mieszka Starego z 1193 roku przy okazji przekazania wsi na rzecz opactwa benedyktynów z Wrocławia. Następna pochodzi z 1273 roku w której wzmiankowana jest siedziba kasztelanii w Książu. Początki osadnictwa w Książu wiążą się ze szlakiem handlowym łączącym Śrem i Dolsk z Nowym Miastem i Jarocinem. Przypuszczalnie osada położona na szlaku handlowym miała charakter targowy. Powstała na nieznanym wzniesieniu terenu ograniczonym od południa bagnami, rozciągała się wzdłuż głównej drogi. Miasto prywatne lokowane na prawie miejskim przypuszczalnie w pocz. XV wieku (przed 1416 r.) i stanowiło kolejno własność: Księskich herbu Łodzia, od pocz. XI wieku Pogorzelskich, w XVII wieku Trampczyńskich, później Zakrzewskich i Budziszewskich. Głównym źródłem utrzymania ludności było rolnictwo i rzemiosło,

w XVII wieku odbywały się w mieście 4 jarmarki. Po drugim rozbiórce Polski Książ znalazł się w obszarze nowo utworzonej prowincji prusy południowe. Miasto zniszczone pożarem podczas walk powstańczych w 1848 roku. W dzisiejszym układzie urbanistycznym miasta widoczny jest wrzecionowaty zarys, który powstał z rozszerzenia głównej drogi w obrębie osady. Ośrodkiem rozplanowania średniowiecznego miasta był czworoboczny plac rynkowy, zmniejszony w późniejszym czasie o północny blok zabudowy. Zabudowa pierzei jednolita, kalenicowa, przeważnie parterowa, w większości pochodząca z 2 pół. XIX wieku. Z naroży rynku wybiegają ulice wylotowe. Na środku rynku wznosił się ratusz, który uległ zniszczeniu w 1848 roku. Na wschodnim skraju miasta znajdował się zamek, wymieniany jeszcze w 1783 roku. W pobliżu rynku, po południowo zachodniej stronie na skraju miasta, usytuowany jest kościół parafialny, który istniał tu już w 1298 roku. Obecny wzniesiony był w 1755 roku i rozbudowany w latach 1948 - 49. W 1794 roku powstał pierwszy kościół ewangelicki, rozebrany w 1914 roku, a na jego miejscu wzniesiono nowy, dzisiaj rzymskokatolicki p.w. Św. Antoniego Padewskiego. Synagoga i szkoła żydowska w Książu istniały już w 1841 roku. W latach międzywojennym oba te budynki rozebrano, a na ich miejsce wzniesiono strażnicę OSP. Obecnie budynek stanowi własność prywatną i przeznaczony jest na cele mieszkalne. Pod koniec XIX wieku wraz z budową linii kolejowej ze Śremu do Mieszkowa w odległości 1 km na południe od miasta usytuowano stację kolejową „Książ Wielkopolski”, a w 1906 roku zbudowano istniejące do dziś budynki dworca i kolejową wieżę ciśnień. Południowo - wschodni kraniec obecnego miasta stanowią tereny dawnego majątku Książek, włączzonego w obszar miasta w latach międzywojennych. Majątek był siedzibą właścicieli Książa i na jego terenie znajdował się pierwotny dwór. Do dziś zachowały się pozostałości parku dworskiego oraz zabudowa folwarczna i teren ogrodów dworskich. Kształt obecnego miasta wskazuje, że wschodnia część miasta stanowiła prawdopodobnie osadę służebną w stosunku do dworu na Książku, zachodnia zaś wraz z rynkiem i kościołem stanowiła właściwe miasto.

Układ jest w niewielkim stopniu zniekształcony późniejszymi zmianami. Zabudowa rynku kalenicowa, domy w większości parterowe z 2 pół. XIX w. Zabudowa miasta, przy głównych ulicach występująca w zwartych kompleksach o układzie kalenicowym, składa się głównie z domów o wielkości i formach typowych dla architektury XIX i pierwszej połowy XX wieku, jednostkowo nie posiadająca wybitnych walorów architektonicznych, zachowana jako element stanowiący o zabytkowym charakterze miejscowości. Większość budynków o parterowych bryłach nakrytych dwuspadowymi dachami. W częściowo zmienionej formie zachowała się zabudowa folwarku, z klasycystycznym, pochodzącym z pól. XIX wieku spichlerzem oraz budynkami kolonii mieszkalnej. Istnieje konieczność objęcia układu urbanistycznego miejscowości ochroną przez wpis do rejestru zabytków.

Zabytkowe układy przestrzenne występują także w pozostałych miejscowościach, powinny być objęte ochroną konserwatorską podobnie jak historyczne układy ruralistyczne wsi: Chwałkowo Kościelne, Gogolewo, Mchy.

Wszystkie wymienione wyżej założenia urbanistyczne i ruralistyczne winny być uwzględnione i chronione przy pla-

nowaniu przestrzennym, a nowe działania inwestycyjne należy prowadzić w ten sposób, aby nie wpłynęły one ujemnie na ich zabytkowe walory.

Na terenie gminy znajduje się znaczna ilość obiektów sakralnych, rezydencji, parków i zespołów folwarcznych związanych z tradycją ziemiańską znamienitych rodów szlacheckich.

Zachowane kościoły to obiekty pochodzące z różnego czasu. Z sześciu istniejących kościołów pięć to świątynie wybudowane jako rzymsko - katolickie, jedna, czyli obecny kościół parafialny p. w. Ś w. Antoniego w Książu - ewangelicka.

Cennymi świątyniami o najstarszej metryce, na terenie gminy są XVI wieczne świątynie w Mchach i Włóściejewkach, związane z istniejącymi tam majątnościami ziemskimi. Do najcenniejszych zabytków należy również drewniany kościół parafialny z 1779 roku w Gogolewie. Pozostałe dwa zabytkowe kościoły to wzniesiony w 1819 i rozbudowany w 1881 i 1904 roku kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła w Chwałkowie Kościelnym oraz kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja w Książu wybudowany w 1755 roku w miejscu poprzedniego drewnianego, rozbudowany w latach 1948 - 9.

Szczególne znaczenie mają zachowane na terenie gminy założenia dworsko - parkowo - folwarczne. Na obszarze gminy znajduje się osiem zespołów dworskich i pałacowych, z czego 5 ma wpis do rejestru zabytków. Najcenniejszym z nich jest klasycystyczny, zbudowany w końcu XVIII wieku dla Sebastiana Bieńkowskiego, pałac w Mchach położony w parku krajo- brazowym.

Z ośmiu zachowanych parków, objęte wpisem są cztery parki w zespołach dworsko i pałacowo - parkowych. Są to parki krajo- brazowe w: Chrząstowie, Mchach, Włóściejewkach i Zaborowie. Stan parków jest zróżnicowany, jednak w przeważającej większości są to obiekty zaniedbane i zdewastowane.

Na obszarze gminy Książ Wlkp. zachowało się 9 historycznych, zewidencjonowanych cmentarzy. Pięć z nich to cmentarze rzymsko - katolickie, w tym dwa przykościelne w Gogolewie i Włóściejewkach, a cztery ewangelickie w Konarzycach, Książu, Sroczewie i Zakrzewicach. Na terenie miasta istnieją dwa miejsca pamięci narodowej. Są to dwa kopce z prochami powstańców, którzy zginęli w bitwie w dniu 29 kwietnia 1848 roku w czasie Wiosny Ludów oraz pomnik ofiar masowej egzekucji na rynku w Książu, dokonanej przez Niemców w okresie II wojny światowej w dniu 20 października 1939 roku. Miejsca te upamiętniono pomnik wzniesionymi w 1948 roku. Pomnik kosynierów wykonany jest wg. projektu K. Bieńkowskiego.

3.1. OBIEKTY ZABYTKOWE NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW:

Do rejestru zabytków wpisano najcenniejsze obiekty sakralne i założenia pałacowo-dworsko-parkowe. Stosunkowo niewielką liczbę stanowią zabudowania folwarczne.

MIASTO KSIĄŻ WIELKOPOLSKI

- kościół par. p.w. św. Mikołaja, 1755, 1948, nr rej.: 1159/A z 22.06.1970

- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. p.w. św. Antoniego Padewskiego, ul. Dąbrowskiego, 1914, nr rej.: 2592/A z 30.05.1996

GMINA KSIĄŻ WIELKOPOLSKI;

Chrzęstowo

- zespół dworski, poł. XIX, nr rej.: 1/A z 12.03.1999:
- dwór
- park

Chwałkowo Kościelne

- kościół par. p.w. św. Michała Arch., 1819, nr rej.: 2241/A z 01.09.1992 spichrz folwarczny, 1 poł. XIX, nr rej.: 835/A z 13.02.1970

Gogolewo

- zespół kościoła par. p.w. Podwyższenia Krzyża
- kościół, szach., 1779, nr rej.: 2419/A z 22.12.1932 i 258/Wlkp./A z 28.12.2005
- dzwonnica, drewn., k. XVIII, nr rej.: 258/Wlkp./A z 28.12.2005
- cmentarz, nr rej.: j.w.
- dwór, XVIII/XIX, nr rej.: 1019/A z 11.03.1970

Mchy

- kościół par. p.w. św. Marcina, XVI, nr rej.: 2423/A z 31.01.1933
- ogrodzenie, nr rej.: 172/A z 18.07.1968
- plebania, 1 poł. XIX, nr rej.: 850/A z 16.02.1970
- zespół pałacowy, k. XVIII - XIX:
- pałac, nr rej.: 2490/A z 10.03.1952
- park, nr rej.: 171/A z 18.07.1968
- spichrz, nr rej.: j.w.

Świączyn

- zespół folwarczny, k. XVIII/XIX, 1.40. XIX, nr rej.: 68/Wlkp./A z 28.12.2001
- gorzelnia
- stodoła
- budynek inwentarsko - gospodarczy
- podwórze gospodarcze
- spichlerz
- obora
- obory z bramą przejazdową
- stodoła
- szopa
- wozownia
- kuźnia

- budynek administracyjny
- stajnia

Włociejewki

- kościół p.w. NMP Wniebowziętej, pocz. XVI, nr rej.: 2429 z 22.12.1932
- zespół dworski, XIX:
- dwór, nr rej.: 881/A z 18.02.1970
- park, nr rej.: 2174/A z 15.03.1989

Zaborowo

- zespół dworski, XIX/XX:
- dwór, nr rej.: 2313/A z 10.08.1994 - park, nr rej.: 2120/A z 13.04.1987

3.2. OBIEKTY ZABYTKOWE NIERUCHOME Z TERENU MIASTA I GMINY UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW:

Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zostanie zweryfikowany i będzie stanowił podstawę do opracowania gminnej ewidencji zabytków.

MIASTO KSIĄŻ WIELKOPOLSKI:

UKŁAD URBANISTYCZNY

- ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MIKOŁAJA:
 - kościół, mur., 1755, rozbud. 1948 - 1949,
 - plebania, ul. K. Świerczewskiego, mur., k. XIX.
- KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. rzym. - kat. p.w. św. Antoniego, mur., 1914.
- ZESPÓŁ DWORCA PKP:
 - dworzec, mur., pocz. XX,
 - dom nr 26, mur., pocz. XX,
 - dom nr 27, mur., 1 ćw. XX,
 - budynek gospodarczy nr 28, mur., pocz. XX.
- POCZTA, ul. Kościuszki, wł. UMiG, mur., ok. 1930.
- WILLA, ob. Ośrodek Zdrowia, ul. Wiosny Ludów 20, mur., 1933.
- STRAŻNICA POŻAROWA, ul. Wolności 1, mur., 1. 20 XX.
- ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ul. Nowomiejska:
 - czworak nr 1, mur., 1910 - 1920,
 - sześciorak nr 2, mur., 1 ćw. XX,
 - budynek gospodarczy, mur., 1910 - 1920,
 - czworak nr 3, mur., 1 ćw. XX,
 - obory, mur., 1 ćw. XX,
 - spichlerz, mur., poł. XIX,
 - kuźnia, stolarnia i paszarnia, ob. magazyn, mur., k. XIX,
 - gorzelnia, mur., 1 ćw. XX.

ul. Dąbrowskiego

8. DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX.
9. DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX.
10. DOM NR 4, mur., l. 30 XX.
11. DOM NR 5, mur., 1 ćw. XX.
12. DOM NR 6, mur., 2 ćw. XIX.
13. DOM NR 7, mur., 1910 - 1920.
14. DOM NR 8, mur., k. XIX.
15. DOM NR 10, mur., pocz. XX.
16. DOM NR 11, mur., l. 20 XX.
17. DOM ul. Dąbrowskiego róg Kościuszki, mur., pocz. XX.

ul. Gogolewska

18. DOM NR 6, mur., l. 20 XX.
19. DOM NR 14, mur., l. 30 XX.
20. DOM NR 18, mur., l. 20 XX.

Plac Kosynierów

21. DOM NR 1, mur., 3 ćw. XIX.
22. DOM NR 2, mur., 4 ćw. XIX.
23. DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX.
24. DOM NR 7, mur., ok. pół. XIX.
25. DOM NR 8, mur., l. 20 XX.
26. DOM NR 9, mur., l. 30 XX.
27. DOM NR 10, mur., 3 ćw. XIX.
28. DOM NR 11, mur., l. 20 XX.
29. DOM NR 12, mur., 4 ćw. XIX.
30. DOM NR 13, mur., 1. 20 XX.
31. DOM NR 14, mur., 1 ćw. XX.
32. DOM NR 15, mur., 1 ćw. XX.
33. DOM NR 16, mur., pocz. XX.
34. DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX.
35. DOM NR 18, mur., pół. XIX.
36. DOM NR 19, mur., 1 ćw. XX.
37. DOM NR 20, mur., 2 ćw. XIX.
38. DOM NR 21, mur., 2 ćw. XIX.
39. DOM NR 22, mur., 1842.
40. DOM NR 23, mur., pocz. XX.
41. DOM NR 24, mur., 1 ćw. XX.
42. DOM NR 25, mur., 3 ćw. XIX.
43. DOM NR 26, mur., 4 ćw. XIX.
44. DOM NR 28, mur., l. 20 XX.

ul. Kościuszki

45. DOM NR 2, mur., 1916.
46. DOM NR 5, mur., l. 20 XX.
47. DOM NR 6, mur., pocz. XX.
48. DOM NR 8, mur., k. XIX.
49. DOM NR 13, mur., l. 20 XX.
50. DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX.
51. DOM NR 21, mur., l. 20 XX.
52. DOM NR 23, mur., l. 20 XX.
53. DOM NR 25 - plebania, mur., 1. 20 XX.
54. DOM NR 27, mur., 3 ćw. XIX.

ul. Ogrodowa

55. DOM NR 2, mur., XIX/XX.

ul. Polna

56. DOM NR 2, mur., pocz. XX.
57. DOM NR 3, mur., l. 20 XX.
58. DOM NR 20, mur., l. 20 XX.

ul. Powstańców

59. DOM NR 1, mur., 1 ćw. XX.
60. DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX.
61. DOM NR 4, mur., 1 ćw. XX.
62. DOM NR 5, mur., l. 20 XX.
63. DOM NR 7, mur., 4 ćw. XIX.
64. DOM NR 8, mur., l. 20 XX.
65. DOM NR 9, mur., 4 ćw. XIX.
66. DOM NR 10, mur., 4 ćw. XIX.
67. DOM NR 11, mur., 4 ćw. XIX.
68. DOM NR 12, mur., 1910 - 1920.
69. DOM NR 14, mur., XIX.
70. DOM NR 16, mur., l. 20 XX.
71. DOM NR 17, mur., l. 30 XX.
72. DOM NR 19, mur., l. 30 XX. +
73. DOM NR 18, mur., l. 30 XX.

ul. Jana Pawła II

74. DOM NR 2, mur., l. 20 XX.
75. DOM NR 3, mur., 3 ćw. XIX.
76. DOM NR 4, mur., pocz. XX.
77. DOM NR 6, mur., 1907.
78. DOM NR 7, mur., l. 20 XX.

79. DOM NR 8, mur., 3 ćw. XIX.
80. DOM NR 9, mur., pocz. XX.
81. DOM NR 10, mur., I ćw. XX.
82. DOM NR 12, mur., pocz. XX.
83. DOM NR 13, mur., pocz. XX.
84. DOM NR 14, mur., pocz. XX.
85. DOM NR 15, mur., I. 30 XX.
86. DOM NR 16, mur., 1910 - 1920.
87. DOM NR 17, mur., 1 ćw. XX.
88. DOM NR 18, mur., XIX/XX.
89. DOM NR 19, mur., 3 ćw. XIX.
90. DOM NR 20, mur., I. 20 XX.
91. DOM NR 21, mur., pocz. XX.
92. DOM NR 22, mur., pocz. XX.
93. DOM NR 23, mur., pocz. XX.
94. DOM NR 24, mur., I. 20 XX.
95. DOM NR 25, mur., XIX/XX.
96. DOM NR 26, mur., I. 20 XX.
97. DOM NR 27, mur., 1 ćw. XX.
98. DOM NR 29, mur., 3 ćw. XIX.
99. DOM NR 30, mur., 1 pół. XIX.
100. DOM NR 31, mur., 1 ćw. XX.
101. DOM NR 33, mur., 1 ćw. XX.
102. DOM NR 35, mur., I. 20 XX.
103. DOM NR 37, mur., 1 ćw. XX.

ul. Wiosny Ludów

104. DOM NR 3, mur., I. 30 XX.
105. DOM NR 11, mur., 4 ćw. XIX.

ul. Wolności

106. DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX.
107. DOM NR 3, mur., 1 ćw. XX.

ul. Wichury

108. DOM NR 1, mur., 4 ćw. XIX.
109. DOM NR 2, mur., I. 30 XX.
110. DOM NR 3, mur., 4 ćw. XIX.
111. DOM NR 4, mur., k. XIX.
112. DOM NR 5, mur., XIX/XX.
113. DOM NR 7, mur., 2 pół. XIX.
114. DOM NR 10, mur., I. 20 XX.

115. DOM NR 12, mur., pocz. XX.
116. DOM NR 17, mur., pocz. XX.
117. DOM NR 18, mur., I. 20 XX.
118. DOM NR 19, mur., 1931.
119. DOM NR 23, mur., I. 30 XX.
120. DOM NR 25, mur., I. 30 XX.

ul. Zakrzewska

121. DOM NR 2, mur., 1 ćw. XX.
122. DOM NR 4, mur., 1900-1910.
123. DOM NR 6, mur., pocz. XX.
124. DOM NR 8, mur., 4 ćw. XIX.
125. DOM NR 12, mur., pocz. XX.
126. MŁYN, ul. Wiosny Ludów 16, mur., ok. 1920.
127. WIEŻA CIŚNIENI, ul. Kolejowa, mur., 1907.

GMINA KSIĄŻ WIELKOPOLSKI:

BRZOSTOWNIA

128. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, ob. budynek administracyjny, mur., pocz. XX,
b) dworek, ob. budynek mieszkalny, mur., k. XIX,
c) czworak, ob. dom nr 10, mur., 1904,
d) stajnia, mur., 1892,
e) obora, ob. obora i stajnia, mur., 1912,
f) obora, ob. ubojnia, mur., 1 ćw. XX.
g) stodoła, mur., 1 ćw. XX,
h) spichlerz i stodoła, mur., 4 ćw. XIX i 1 ćw. XX,
i) ogrodzenie, mur., 1 ćw. XX,
j) park krajobrazowy, 1 pół. XIX.

129. DOM NR 22, mur. - szach., 4 ćw. XIX.

CHRZAŚTOWO

130. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, ob. szkoła, mur., 1 ćw. XX,
b) sześciorek, ob. dom nr 37, mur., 1 ćw. XX,
c) stodoły, mur., 4 ćw. XIX,
d) park krajobrazowy, 1 pół. XIX.

131. ZAGRODA NR 17:

- a) dom, mur., 1910,
b) obora, mur., 1910,
c) chlew i parownik, mur., 1910.

132. DOM NR 26, mur., 1910 - 1920.

CHWAŁKOWO KOŚCIELNE

133. KOŚCIÓŁ PAR. P.W. ŚW. MICHAŁA ARCHANIOŁA, mur. 1819, zakrystia i wieża dobud. 1891, wieża ukończona - 1904.

134. ZESPÓŁ SZKOŁY:

- a) szkoła nr 54, mur., 1 ćw. XX,
- b) budynek nr 54a, mur., 1900 - 1910.

135. PRZEDSZKOLE nr 36, mur., 1903.

136. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., 1 poł. XIX, 1 ćw. XX - część wschodnia rozebrana i zastąpiona piętrową przybudówką,
- b) dwojak, mur., 1901,
- c) trojak, mur., 1893,
- d) dwojak, mur., 1876,
- e) 2 sześcioraki, mur., 1914,
- f) 2 dwojaki, mur., 1907,
- g) czworak, mur., 1920, h. sześciorak, mur., 1903. i. stajnia, mur., 1876,
- j) stajnia, mur., 1903,
- k) obora, ob. tuczarnia, mur., 1890,
- l) obora, ob. chlewnia, mur., 1890,
- m) obora, mur., 1879,
- n) stodoła, mur., 1890,
- o) spichlerz, mur., 1870,
- p) ogrodzenie, mur., k. XIX.

137. DOM NR 16, mur., 1900-1910.

138. DOM NR 30, mur., 1900 - 1910.

139. DOM NR 35, mur., 1910 - 1920,

140. DOM NR 43, mur., l. 20 XX.

141. DOM NR 57, mur., 1 ćw. XX.

142. DOM NR 60, mur., 1910 - 1920.

143. DOM NR 65/66, mur., l. 20 XX.

144. DOM NR 70, mur., l. 30 XX.

145. DOM NR 79, mur., 1900-1910.

146. DOM NR 84, mur., 1911.

147. WIATRAK KOŻLAK, drewn., pół. XVIII.

GOGOLEWO

148. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚW.

- a) kościół, drewn., 1779,
- b) dzwonnica, drewn., k. XVIII.

149. SZKOŁA, mur.-rygl.-drewn., 1910 - 1920.

150. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., XVIII/XIX,
- b) obora, mur., 1932,
- c) stodoła, mur., pocz. XX,
- d) park krajobrazowy, XVIII/XIX i k. XIX.

151. DOM NR 4, mur., 1912.

152. DOM NR 14, mur., l. 20 XX.

JAROSŁAWKI

153. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., 4 ćw. XIX, przebud. 1 poł. XX,
- b) rządówka, ob. Obora, mur., 4 ćw. XIX,
- c) spichlerz, mur., przed 1890,
- d) kuźnia, mur., pocz. XX,
- e) park krajobrazowy, 4 ćw. XIX.

KIEŁCZYN

154. ZAGRODA NR 16:

- a) dom, szach. - glin., 1854,
- b) budynek gospodarczy, szach. - glin., 1870.

155. ZAGRODA NR 21:

- a) dom, mur., 1904,
- b) obora, mur., XIX/XX.

156. OBORA w zagrodzie nr 19, mur., 1903.

KIEŁCZYNEK

157. DOM NR 2, mur. - glin., 4 ćw. XIX.

158. DOM NR 9, mur., 1910 - 20.

159. DOM NR 23, mur., 1910 - 1920.

160. DOM NR 32, mur., 1910-1920.

KOŁACIN

161. SZKOŁA, mur., pocz. XX.

162. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) rządówka, mur., 4 ćw. XIX,
- b) 3 dwojaki, mur., 1870,
- c) czworaki, mur., 1880,
- d) obora, ob. stajnia, mur., 1879,
- e) obora, mur., 1890,
- f) chlew, ob. cielętnik, mur., 1890,
- g) stodoła, mur. - drewn., 1900,
- h) spichlerz, mur., 1870,

- i) kuźnia, mur., 1 ćw. XX,
- j) płatkarnia, ob. magazyn, mur., pocz. XX,
- k) ogrodzenie, mur., pocz. XX,
- l) 3 bramy, mur., pocz. XX.

163. WIATRAK - KOŻLAK, drewn., 1770.

KONARSKIE

164. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., 1 ćw. XX,
- b) sześciorek, mur., 1 ćw. XX,
- c) obory, mur., 1910,
- d) stodoły, mur. - drewn., k. XIX,
- e) wozownia, ob. garaże, mur., 1880,
- f) kuźnia, mur., 1 ćw. XX,
- g. spichlerz, mur., 1928,
- h. park, k. XIX.

KONARZYCE

165. SZKOŁA, mur., 1910 - 1920.

166. ZAGRODA NR 40:

- a) dom, nmur., 1924,
- b) budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX.

167. DOM NR 12, mur., 1875,

168. OBORY z zagrody nr 26, mur., 1919.

169. STODOŁA w zagrodzie nr 28, drewn., 1 ćw. XX

170. DOM, mur., 1910-1920.

ŁUGI

171. LEŚNICZÓWKA nr 23, mur., 1910 - 1920.

172. DOM NR 26, mur., 1910 - 1920.

MCHY

173. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P. W. S W. MARCINA:

- a) kościół, mur., 1575 - 1616, konsekrowany 1657, otynkowany ok. 1900,
- b) ogrodzenie, mur., 1 poł. XIX,
- c) brama, mur., 1 poł. XIX,
- d. plebania, mur., 1 poł. XIX.

174. BANK Ludowy, ob. dom nr 10, mur., 1900.

175. ZESPÓŁ PAŁACOWY;

- a) pałac, ob. szkoła, mur., k. XVIII, (ok. 1799), od pn. zach. piętrowa przybudówka - 2 poł. XIX, wnętrza częściowo zmienione 1947-1948,1959.

- b) oficyna, mur., 3 ćw. XIX,
- c) brama, mur., k. XIX,
- d) park krajobrazowy, 2 poł. XVIII, uzupełn. XIX, XX.

176. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) stajnia, mur., 4 ćw. XIX,
- b) stajnia fornalska, ob. obora, mur., 1913,
- c) obora, mur., 1910,
- d) świnia, mur., 4 ćw. XIX,
- e) stodoła, mur., 1934,
- f) spichlerz, mur., 1809, przebud. 1937,
- g) gorzelnia, mur., 1888,
- h) kuźnia, mur., 1913,
- i) stelmacharnia, mur. - drewn. 4 ćw. XIX,
- j) ogrodzenie, mur., pocz. XX,
- k) 2 bramy, mur., pocz. XX.

177. KOLONIA MIESZKALNA:

- a) czworak nr 39, mur., pocz. XX,
- b) czworak nr 40, mur., 1910,
- c) czworak nr 41, mur., 1910 - 1920,
- d) czworak nr 42, mur., 1 ćw. XX,
- e) czworak nr 43, mur., 1 ćw. XX,
- f) czworak nr 44, mur., 1 ćw. XX,
- g) czworak nr 45, mur., 1 ćw. XX,
- h) czworak nr 48, mur., 1 ćw. XX,
- i) czworak nr 49, mur., 1 ćw. XX,
- j) czworak nr 52, mur., 1 ćw. XX.

178. DOM NR 2, 4 ćw. XIX.

179. DOM NR 4, mur., XIX/XX.

180. DOM NR 10, mur., XIX/XX.

181. DOM NR 16, mur., 1887.

182. DOM NR 31, mur., I. 30 XX.

183. DOM NR 34, mur., 1910-1920.

MIĘDZYBÓRZ

184. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) rządówka, mur., 3 ćw. XIX, przebud. XX,
- b) obora, mur., 3 ćw. XIX,
- c) obora, mur., pocz. XX,
- d) magazyn, mur., 3 ćw. XIX.

185. DOM, mur., 1900-1910.

186. DOM, mur., 1930.

187. DOM, mur. - glin., XIX/XX.

SEBASTIANOWO

188. DOM NR 1, mur., 1933.

189. DOM NR 5, mur., pocz. XX.

190. DOM NR 19, wł. Roman Baraniak, mur., 1910 - 1920.

SROCZEWO

191. SZKOŁA PODSTAWOWA nr 6, mur., 1900-1910.

192. DOM, mur., XIX/XX.

ŚWIĄCZYNEK

193. DOM NR 2, mur., 1910 - 1920.

ŚWIĄCZYN

194. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) trojak nr 22, mur., 1910 -1920,
- b) trojask nr 23, mur., 1910 - 1920,
- c) sześciorak nr 24, mur., 1 ćw. XX,
- d) 2 obory, mur., 1 ćw. XX,
- e) obora - chlewnia, mur., 1 ćw. XX,
- f) obora - spichlerz, mur., 1 ćw. XX, l. 40 XX,
- g) spichlerz, mur., 1 ćw. XX,
- h) gorzelnia, mur., 1910 - 1920.

195. DOM NR 8, mur., 1900-1910.

WŁOŚCIEJEWKI

196. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. NIEPOKALANEGO PO-CZĘCIA NMP:

- a) kościół, mur., pocz. XVI, pół. XVII, odnowiony 1951,
- b) plebania, mur., 1911 - 1912,
- c) chlew, mur., 1906,
- d) ogrodzenie z bramą, mur., 1 ćw. XX.

197. SZKOŁA, mur., pocz. XX.

198. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., zbud. 1 poł. XIX, rozbud. od zach. - 2 poł. XIX,
portyk dobudowany w XX,
- b) park krajobrazowy, 2 poł. XVIII, 1 poł. XIX.

199. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) rządcówka, mur., 1902,
- b) stajnia, mur., 1893, 1991 - przebud.
- c) jałownik, mur., 1879, przebud. 1913,
- d) obora, mur., 1905,

e) obora, mur., 1913,

f) stodoła, mur., 1865,

g) magazyn zbożowy, mur., 1872,

h) kuźnia z budynkiem gospodarczym, mur., 1901,

i) piec chlebowy, mur., 1 ćw. XX.

200. KOLONIA MIESZKALNA:

- a) ośmiorak nr 7, mur., 1896,
- b) ośmiorak nr 9, mur., 1904,
- c) czworak nr 11, mur., 1870,
- d) obory pracownicze nr 12, mur., 1918, 1925.

WŁOŚCIEJEWICE

201. SZKOŁA, nr 49, mur., 1910 - 1920.

ZABOROWO

202. SZKOŁA nr 30, mur., 1909.

203. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., pocz. XX,
- b) brama, mur., pocz. XX,
- c) park krajobrazowy, poł. XIX.

204. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

- a) dwojak nr 7, mur, pocz. XX,
- b) czworak nr 8, mur, pocz. XX,
- c) czworak nr 12, mur, pocz. XX,
- d) czworak nr 14, mur, 1 ćw. XX,
- e) stajnia i spichlerz, ob. magazyn, mur., 4 ćw. XIX.

205. ZAGRODA NR 63:

- a) dom, mur., 1900-1910,
- b) budynek gospodarczy, mur., 1900 - 1910.

206. DOM NR 18, mur., l. 20 XX.

207. DOM NR 19, mur., 1910 - 1920.

208. DOM NR 20, mur., 1910 - 1920.

209. DOM NR 24, mur., 1900 -1910.

210. DOM NR 31, mur., 1910 - 1920.

211. DOM NR 35, mur. - drewn., XIX/XX.

212. DOM NR 54, mur. - drewn., XIX/XX.

213. DOM bez nru, mur. - szach.- drewn., 4 ćw. XIX.

ZAKRZEWICE

214. SZKOŁA nr 29, mur., 1924.

215. DOM NR 22, wł. mur., XIX/XX.

216. STODOŁA przy domu nr 24, drewn., 3 ćw. XIX.

217. DOM NR 31, mur., 4 ćw. XIX.

218. DOM NR 32, mur., 1911.

ZAKRZEWO

219. ZESPÓŁ FOLWARCZNY

- a) rządówka, mur., 1912,
- b) sześciorak, mur., 1912,
- c) obora, mur., pocz. XX,
- d) stodoła, mur., 1 ćw. XX.

ZAWORY

220. ZESPÓŁ DWORSKI:

- a) dwór, mur., pocz. XX,
- b) dwojak nr 17, mur., pocz. XX,
- c) dwojak nr 18, mur., pocz. XX,
- d) dwojak nr 19, mur., pocz. XX,
- e) obora, mur., XX,
- f) stodoła, mur. - drewn., 1910,
- g) park krajobrazowy, pocz. XX w.

3.3. OBIEKTY ZABYTEKOWE RUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTEKÓW:

Na terenie gminy Książ nie wpisano dotychczas do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego żadnych zabytków ruchomych z terenu gminy. Należy doprowadzić do szybkiej zmiany tej sytuacji i wpisem do rejestru zabytków objąć

zarówno duże zespoły wyposażenia i wystroju kościołów parafialnych w Książu Wielkopolskim (Wniebowzięcia NMP i św. Antoniego) oraz w Chwałkowie Kościelnym, Gogolewie, Mchach i Włościejewkach. W tym ostatnim obiekcie odkryto nieznane dotychczas polichromie ścienne pochodzące z XVI wieku. Poza wyposażeniem i wystrojem kościołów do wpisu do rejestru zabytków kwalifikuje się wystrój sztukatorski sali balowej pałacu w Mchach, a także znaczna część z występujących na terenie gminy kapliczek i figur przydrożnych.

3.4. KRAJOBRAZ KULTUROWY

Obszarowe wpisy do rejestru zabytków:

Miasto Książ Wlkp. - przygotowane jest wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie wpisania zespołu urbanistycznego do rejestru zabytków.

3.5. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE:

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy:

- Włościejewki, stan. 1, AZP 60-30/167 - nr rejestru 2168/A (1989 r.) - grodzisko stożkowate

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej z terenu gminy:

- Włościejewki, stan. 1, AZP 60-30/167 - grodzisko stożkowate
- Włościejewki, stan. 2, AZP 60-30/154 - grodzisko
- Mchy, stan. 42, AZP 61-30/62 - grodzisko
- Książ Wielkopolski, stan. 1, AZP 60-30/103 - grodzisko stożkowate

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych na terenie gminy zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją¹

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE	Liczba ogółem	Liczba stanowisk wpisanych do rejestru zabytków
Grodziska	3	1
Stanowiska osadowe	296	-
Cmentarzyska	3	-
Inne	-	-
Łącznie	302	1

Gmina Książ Wielkopolski położona jest na styku dwóch makroregionów, o zróżnicowanej strukturze przyrodniczo-krajobrazowej: Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej (Kotlina Śremska) i Niziny Południowowielkopolskiej (Wysoczyzna Leszczyńska).

Głównymi ciekami są: rzeka Warta płynąca północnym skrajem gminy oraz Kanał Obry na skraju południowym. Poprzez dolinę rzeki Warty powiązana jest z krajowym i regionalnym układem ekologicznym.

Północny obszar gminy - w obrębie Kotliny Śremskiej - obejmują terasy Warty: terasa zalewowa z łęgami nadwarciańskimi i licznymi starorzeczami oraz terasa środkowa z krajobrazami polno-łąkowymi i leśno-łąkowymi, urozmaicona starorzeczami i pagórkami wydmyowymi. Środkowa część

obszaru gminy to tereny o zróżnicowanej wartości krajobrazowej i dużej przydatności dla produkcji rolnej. Fragment zachodniej części leży w granicach Pojezierza Krzywińskiego - obszaru wysoce atrakcyjnego dla wypoczynku i turystyki, obejmującego na zachodzie rynną lodowcową z jeziorem Jarosławskim oraz w środkowej części - „bramę lodowcową” Włościejewki - Kiełczynek. Południową część gminy obejmuje pradolina Obry, reprezentująca krajobraz łęgów olszowych.

Gmina Książ Wielkopolski ma charakter rolniczy. Wysoce czynny morenowe zbudowane z gliny zwałowej, urozmaicone wzniesieniami moren czołowych (np. w okolicach Włościejewek i Chwałkowa Kościelnego) rozcięte przez mniejsze doliny i rynny lodowcowe tworzą dogodny dla rolnictwa warunki glebowe. Użytki rolne zajmują ok. 68% powierzchni gminy, a lasy niecałe 24%.

Osadnictwo pradziejowe na omawianym obszarze skupia się głównie na krawędziach i stokach dolinek cieków wodnych. Terenem skoncentrowanego osadnictwa są stoki i krawędzie terenu w rejonie bezimiennych jezior i ich dopływów w rejonie miejscowości Książ, Kielczynek, Konarskie i Włociejewki. Stanowiska archeologiczne zlokalizowano także na południe od jeziora Jarosławskiego.

Najstarsze ślady osadnictwa na odnośnym obszarze związane są z krótkotrwałym okupowaniem przez ludność z epoki kamienia wydm w okolicach wsi Kielczynek, Konarzyce oraz Konarskie (m.in. obozowiska mezolityczne). Wśród punktów osadniczych pochodzących z okresu neolitu szczególną wartość reprezentują pozostałości osad ludności kultury pucharów lejkowatych z Jarosławek, Włociejewek, Brzostowni, Radoszkowa i Konarzac.

Uwagę zwracają relikty z młodszych okresów przedhistorycznych - z epok brązu i żelaza. Są to szczególnie liczne pozostałości osad ludności kultury łużyckiej i pomorskiej z okolic Konarzac, Kielczynka i Włociejewek oraz ludności kultury przeworskiej - w Jarosławkach, Konarzacach, Kielczynku i Książu Wielkopolskim.

Z wczesnym średniowieczem związane są rozległe osady (tj. o dużym rozrzucie ceramiki) w okolicach Kielczynka i Konarskich.

Interesujący późnośredniowieczny zespół osadniczy tworzą obiekty ze stanowisk lokalizowanych w okolicach grodziska we Włociejewkach. Wyraźne skupisko pozostałości po osadnictwie nowożytnym odnotowano w okolicach wsi Mchy i Chwałkowo Kościelne, wokół rozciągających się tam cieków wodnych i podmokłych łąk.

4. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.

4.1. STAN ZACHOWANIA I OBSZARY NAJWIĘKSZEGO ZAGROŻENIA ZABYTKÓW

4.1.1. STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW KULTUROWYCH MIASTA I GMINY KSIĄŻ WŁKP:

Gmina zajmuje wschodnią część powiatu, a na jej terenie znajduje się miasto Książ, siedziba władz gminy. Teren gminy ma zróżnicowany charakter. Miasto prywatne lokowane na prawie miejskim przypuszczalnie w pocz. XV wieku (przed 1416 r.), stanowiło kolejno własność: Księskich herbu Łodzia, od pocz. XI wieku Pogorzelskich, w XVII wieku Trampczyńskich, później Zakrzewskich i Budziszewskich. Miasto zniszczone pożarem podczas walk powstańczych w 1848 roku. Ośrodkiem rozplanowania miasta jest czworoboczny rynek, z naroży którego wybiegają ulice wylotowe. Zabudowa pierzei jednolita, kalenicowa, przeważnie parterowa, w większości pochodząca z 2 poł. XIX wieku. Na wschodnim skraju miasta znajdował się zamek, wymieniany jeszcze w 1783 roku. Południowo - wschodni kraniec miasta stanowi teren majątku Książek, gdzie znajdowała się siedziba właścicieli Książa z zachowanym zespołem folwarcznym i pozostałościami parku dworskiego. W pobliżu rynku, w południowo - zachodniej części miasta usytuowany jest kościół parafialny. Ochroną konserwatorską, poprzez wpisanie do rejestru zabytków na

terenie miasta objęte są jedynie dwa obiekty - są to kościoły. Najcenniejszym obiektem na terenie miasta jest kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja, wzniesiony w miejscu poprzedniego drewnianego, w 1755 roku z fundacji Macieja Zakrzewskiego, ówczesnego właściciela Książa, przebudowany i rozbudowany w 1948 - 49 roku. Budynek znajduje się w dobrym stanie technicznym. Ostatnio przeprowadzono dokładny przegląd i naprawę więźby dachowej. Parafia stara się o finanse potrzebne do przełożenia pokrycia dachowego. W 1848 roku wybudowano, znajdujący się przy ul. Jana Pawła II nr 26, klasycystyczny budynek probostwa, który wytypowany jest do wpisu do rejestru. Przy ul. Dąbrowskiego znajduje się dawny zbór ewangelicki, ob. kościół parafialny p.w. Św. Antoniego Padewskiego, zbudowany na miejscu pierwotnego, wzniesionego z muru pruskiego w 1794 roku. Kościół pierwotny rozebrano w 1914 roku i na jego miejscu wzniesiono obecny murowany. Budynek kościoła jest w dość dobrym stanie. Wykonano remont i wzmocnienie belek drewnianego sklepienia kolebkowego. Parafia wykonała remont kopuły i elewacji wieży kościelnej. Obok kościoła poewangelickiego znajduje się klasycystyczny, wzniesiony w 1818 roku budynek pastorówki, obecnie nieużytkowany, opuszczony i zdewastowany, który powinien otrzymać ochronę prawną w postaci wpisu do rejestru. Pełną ochrona konserwatorska należałoby objąć XV wieczny układ urbanistyczny Książa.

Do rejestru zabytków na terenie gminy wpisany jest niewielki zespół dworski w Chrzastowie. Dwór pochodzący z 4 ćw. XIX wieku, wzniesiony w miejscu starszego obiektu po którym pozostały przesklepione kolebkowo piwnice, od czasów powojennych użytkowany jest jako szkoła. Budynek w zadowalającym stanie technicznym, w najbliższej przyszłości konieczne będzie wykonanie naprawy i wzmocnienia więźby dachowej oraz wymiany pokrycia dachu. Władze gminy po likwidacji Szkoły Podstawowej przekazały budynek w użytkowanie Stowarzyszenia z przeznaczeniem na prowadzenie spraw oświatowo-kulturalnych.

Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła w Chwałkowie Kościelnym wzniesiony w 1819 roku, na miejscu wcześniejszego drewnianego. Prezbiterium, zakrystia i wieża neogotyckie dobudowane w 1891 roku. Budowa wieży ukończona w 1904 r. Świątynia zachowana w dobrym stanie. W 2002 roku przeprowadzono malowanie wnętrza. Wskazane przeprowadzenie konserwacji i przywrócenia pierwotnego wyglądu i kolorystyki wyposażenia.

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy należą drewniany kościół parafialny w Gogolewie, późnorenesansowy kościół w Mchach oraz późnogotycki kościół parafialny we Włociejewkach. Drewniany, wzniesiony w konstrukcji szkieletowej kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża (niegdyś św. Jana Chrzciciela i Stanisława Biskupa) w Gogolewie, z wnętrzem przekrytym pozornym sklepieniem z zaskrzynieniami wspartymi na czterech parach czworobocznych słupów w nawie i emporze chóru wspartej na dwu słupach jest jedynym tego typu obiektem zachowanym na terenie gminy. Budynek od kilku lat remontowany. Naprawiona została wieżba i wymienione na nowe, gontowe pokrycie dachu nad nawą główną kościoła. Do wykonania pozostał remont dachu wieży. Na remont czeka również zabytkowa drewniana dzwonnica stojąca na cmentarzu przykościelnym. Nieopodal kościoła w

Gogolewie znajduje się zabytkowy dwór z XVIII/ XIX wiek. Obiekt w ostatnich latach poddano gruntownemu remontowi, który w znacznej części wykonany został niezgodnie z zatwierdzonym projektem. WWKZ warunkuje dokonanie odbioru prac remontowych od wykonania odpowiednich poprawek. Część z nich jak-rewaloryzacja. i przywrócenie prawidłowego rozkładu wnętrza planuje nowy właściciel obiektu. Zabytkowy zespół kościelny w Mchach złożony z następujących obiektów wpisanych do rejestru zabytków: kościoła parafialnego p.w. Św. Marcina, ogrodzenia cmentarza kościelnego z bramą oraz budynku plebani. Kościół wzniesiony w latach 1575 - 1616 z fundacji Stanisława Sepińskiego, właściciela wsi, jest w stanie technicznym zadowalającym. W 2002 roku przeprowadzono remont konstrukcji i pokrycia dachu wieży. Konieczne przeprowadzenie odwilgocenia ścian oraz dalsze prace remontowe związane z naprawą więźby dachowej i przełożeniem pokrycia nad nawą główną. W gorszym stanie technicznym znajdują się pozostałe obiekty. Szczególnie źle zachowane jest ogrodzenie cmentarza złożone z muru wspartego szkarpami z trójdzielną bramą z 1 poł. XIX wieku, w zwieńczeniu której znajduje się płyta epitafijna Sebastiana Bieńkowskiego podstołego gnieźnieńskiego. Zawilgocone, zlasowane cegły oraz odpadające wraz z farbą płyty tynku na murze i bramie wskazują na konieczność podjęcia gruntownych prac remontowych. Remontu wymaga także, pochodzący z I ćw. XIX wieku, parterowy budynek plebani z mocno zawilgocnymi murami i ugiętymi stropami oraz więźbą dachową wymagającą naprawy.

Do rejestru zabytków wpisany jest zespół pałacowy w Mchach. Klasycystyczny, położony w parku krajobrazowym pałac, zbudowany w końcu XVIII wieku dla Sebastiana Bieńkowskiego, przez długie lata służył jako budynek szkolny. Obecnie obiekt opuszczony, użytkowany tylko w części jako mieszkanie. Pozostałe pomieszczenia wraz z okrągłym, ozdobionym bogatą dekoracją stiukową salonem niszczeją. Budynek wymaga podjęcia pilnych prac zabezpieczających i remontowych. Konieczne ustalenie przyczyn mocnego zawilgocenia murów w przyziemiu budynku, przegląd i naprawa uszkodzonych elementów więźby dachowej oraz drewnianych belek stropowych. Pilna jest też wymiana pokrycia dachu. W WKZ wszczął postępowanie administracyjne zmierzające do wydania nakazu prowadzenia prac zabezpieczających i remontowych, jednak ze względu na niewyjaśnione sprawy własnościowe postępowanie to na razie musiał zawiesić do czasu ustalenia właściciela obiektu. Park wraz z folwarkiem przejęła Agencja Nieruchomości Rolnych - Oddział w Poznaniu, pałac zaś użytkowała gmina. Po wybudowaniu nowego budynku szkolnego i przeniesieniu szkoły z dotychczasowej siedziby, pałac pozostał bez prawnego właściciela. Dalsze przedłużanie tego stanu rzeczy doprowadzi do dewastacji budynku. Z zespołu zabudowań folwarcznych do rejestru wpisany jest spichlerz zbudowany w 1809 roku. Obiekt w złym stanie, wymaga przeprowadzenia generalnego remontu.

W złym stanie jest również zabudowa zespołu folwarcznego w Świączynie, wpisana do rejestru zabytków w 2001 roku. Zespół folwarczny jest pozostałością dawnego zespołu dworskiego z 2 poł. XIX wieku, rozbudowany w końcu XIX wieku i w latach 1941 - 42. W najgorszym stanie są dwa budynki obór połączonych ze sobą budynkiem z przejazdem. Ta część

budynków zawalona z zarwanym dachem. W złym stanie jest także budynek dawnego spichlerza, z zawilgoconymi elewacjami, odpadającymi dużymi partiami tynków i nieszczelnym pokryciem dachowym. Prac wymaga także budynek gorzelni, częściowo użytkowany jako mieszkania. Rozebrano wolnostojący komin gorzelni, którego górną część odchyłona od pionu, groziła zawaleniem.

Cennym zabytkiem jest założenie dworskie we Włoskiejewkach w skład którego wchodzi dwór z parkiem. Nieopodal dworu znajduje się jeden z najstarszych obiektów na terenie gminy kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NPM. Wzmiankowany był w 1417 roku, ponownie konsekrowany w 1659 roku. Parafia podjęła prowadzenie koniecznych prac remontowych związanych z likwidacją przyczyn widocznym na tynkach wewnętrznych zawilgoceń murów. Jedną z nich było położenie dochodzącego bezpośrednio do murów świątyni betonowego chodnika. Po ustaleniu i usunięciu powodów wilgoci, przystąpiono do wykonaniem badań konserwatorskich na obecność malarstwa. Badania te doprowadziły do odkrycia nieznanych dotychczas polichromii ściennych pochodzących z XVI wieku.

W bardzo złym stanie jest budynek dworu. Klasycystyczny, parterowy, wybudowany dla Niegolewskich w 1 poł. XIX wieku, dwór rozbudowany w 2 poł. XIX wieku o piętrową przybudówkę, przez długie lata po wojnie użytkowany był jako mieszkania lokatorskie. Obecnie od kilku lat opuszczony, uległ daleko posuniętej dewastacji. Sytuacja prawna obiektu jest nie wyjaśniona, podobnie jak pałacu w Mchach. Park po 1989 roku został przejęty i wszedł w zasoby Agencji Nieruchomości Rolnych, lecz bez budynku dworu. Jest ostatni czas na uratowanie zabytkowej substancji budynku, gdyż jego obecny stan grozi zawaleniem i najprawdopodobniej nie przetrwa kolejnej zimy bez zabezpieczenia i remontu. W równie tragicznej sytuacji jest opuszczony budynek dworu w Zaborowie, pozostawiony bez dozoru w stanie postępującej ruiny. Wybudowany na pocz. XX wieku w parku krajobrazowym budynek dworu jest obecnie własnością prywatną. Obiekt znajduje się w katastrofalnym stanie technicznym, o częściowo zawalonych murach i konstrukcji więźby dachowej, stwarzając zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu. Cały teren założenia dworskiego wymaga uporządkowania i rewaloryzacji. Liczni spadkobiercy właściciela przebywają za granicą, nie odbierają korespondencji i nie stawiają się na wyznaczane kontrole.

Na terenie gminy znajduje się 8 parków z czego 4 są wpisane do rejestru zabytków. Zabytkowe parki krajobrazowe znajdują się w: Chrzastowie, Mchach, Włoskiejewkach i Zaborowie. Stan parków jest różny, lecz generalnie na terenie gminy trudno wskazać park będący w dobrym stanie. Występuje natomiast kilka parków które są bardzo zaniedbane. W miejscowościach: Brzóstownia, Gogolewo, Jarosławki i Zawory oraz Książ Wielkopolski można właściwie mówić o pozostałościach parków. Układ tych parków jest jeszcze czytelny i możliwy do odtworzenia, konieczne jest tylko podjęcie jak najszybszych prac rewaloryzacyjnych i prowadzenie ich zgodnie z zasadami konserwacji zabytkowych założeń ogrodowych. We wszystkich obiektach zalecane jest prowadzenie bieżących prac porządkowych, pielęgnacyjnych i sanitarnych, po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu i

sposobu z WWKZ. Wszystkie wymagają opracowania inwentaryzacji drzewostanu i projektów rewaloryzacji przed podjęciem szerszych prac.

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku istniejących 14 założeń folwarcznych, z których duża część jest własnością Agencja Nieruchomości Rolnych, Oddział w Poznaniu o/t w Poznaniu. Obiekty są w większości wydzierżawione, ale nie wszyscy dzierżawcy użytkują je we właściwy sposób. Trudno podać przykład z terenu gminy, gdzie w obiektach zabudowy folwarcznej oprócz utrzymywania ich w dobrym stanie technicznym i prowadzenia na bieżąco napraw, wykonane zostały gruntowne remonty lub adaptacje na nowe cele. Folwark w Świączynie prezentuje natomiast skrajnie opozycyjną sytuację, gdyż większość budynków nie jest użytkowana, a całość popada systematycznie w ruinę. Przyczyn takiego stanu rzeczy jest wiele, a między innymi zmiana sposobu produkcji rolnej, co powoduje np. brak potrzeby powierzchni magazynowej prowadzi do opuszczenia budynków spichlerzy i stodół, a w konsekwencji do ich rozbiórki. Poważną przyczyną popadania w ruinę zabudowy zespołów dworsko - parkowo - folwarcznych jest nieuregulowany stan prawny obiektów, spowodowany brakiem ostatecznych rozstrzygnięć dot. ustawy reprivatyzacyjnej.

W gminie Książ Wlkp. jest 9 historycznych, zewidencjonowanych cmentarzy. Pięć z nich to cmentarze rzymsko - katolickie, w tym dwa przykościelne w Gogolewie i Włosciejewkach, a cztery ewangelickie w Konarzycach, Książu Zaborowie i Zakrzewicach. Wpisem do rejestru zabytków objęty jest jedynie cmentarz przykościelny w Gogolewie.

4.1.2. STAN ZACHOWANIA ZABYTKÓW RUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW:

Z „Raportu o stanie zabytków w Powiecie Śremskim” wynika, że najlepiej zachowane są obiekty stanowiące własność Skarbu Państwa oraz będące własnością prywatną, natomiast z „Raportu o stanie zabytków w Gminie Książ Wlkp.” że najlepszy stan, zarówno pod względem technicznym jak i zachowania substancji zabytkowej, wykazują obiekty stanowiące własność kościołów. Pozostawiający wiele do życzenia jest stan obiektów stanowiących własność komunalną, RSP, Agencji Nieruchomości Rolnych i prywatną. W bardzo złej kondycji są obiekty będące własnością Agencji Nieruchomości Rolnej lub będące w dzierżawie, lecz w najgorszej sytuacji są obiekty z niewyjaśnioną sytuacją prawną dotyczącą własności.

DOBRY STAN ZACHOWANIA

W dobrym stanie są obiekty:

- Chwałkowo Kościelne - Kościół parafialny p.w. Św. Michała - w 2002 roku przeprowadzono malowanie wnętrza.
- Gogolewo - Kościół parafialny p.w. Znalezienia Krzyża Świętego- obiekt od kilku lat jest remontowany. W kolejnych latach naprawiona została więźba dachowa, wymienione na nowe, wykonane z gontu pokrycie dachowe nawy i wieży.
- Książ Wlkp. - Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja- wykonano remont więźby dachowej i belek stropowych.

- Mchy - Kościół parafialny p.w. Św. Marcina- w 2002 roku przeprowadzono remont konstrukcji i pokrycia dachu wieży kościelnej.
- Włosciejewki - Kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP - usunięto przyczyny zawilgocenie murów. Przed planowanym przystąpieniem do prac remontowych i rewaloryzacyjnych wnętrza kościoła wykonano badania konserwatorskie na obecność malarstwa, które ujawniły istnienie nieznanych dotychczas polichromii ściennych pochodzących z XVI wieku. Polichromie poddano odpowiedniej konserwacji.

ZŁY STAN ZACHOWANIA prezentują następujące obiekty wymagające pilnego wykonania prac remontowych:

- Mchy - ogrodzenie cmentarza kościoła parafialnego p.w. św. Marcina - konieczny remont muru i tynków ogrodzenia kościelnego wraz z trójdzielną bramą. Należy uzupełnić uszkodzone partie muru, zlikwidować spękania oraz wykonać nowe wapienne tynki.
- Mchy - plebania - konieczna likwidacja wilgoci w murach oraz naprawa dachu budynku.
- Mchy - pałac - obiekt nieużytkowany, z nieustalonym stanem prawnym dot. własności. Po ustaleniu właściciela, konieczne jest podjęcie pilnych prac remontowych, polegających na ustaleniu i usunięciu przyczyn zawilgocenia murów, remoncie elewacji i ewentualnym remoncie i rewaloryzacji wnętrza obiektu. Jednak najpilniejszym zadaniem w chwili obecnej jest zabezpieczenie uszkodzonego dachu i pomieszczeń znajdujących się pod nim, a następnie sprawdzenie stanu wszystkich stropów, więźby i pokrycia dachowego oraz przystąpienie do kompleksowego remontu dachu.
- Świączyna - zespół zabudowań folwarcznych - obecnie częściowo nieużytkowane, ulegają powolnej degradacji. W szczególnie złym stanie znajdują się dwa budynki obór z częściowo zawalonym dachem nad przejazdem. W złym stanie jest również budynek spichlerza oraz gorzelni użytkowanej w części jako mieszkania. Bardzo zły stan górnej części wolnostojącego komina gorzelni, co stwarzało poważne zagrożenie dla mieszkańców budynku, przyczynił się do podjęcia decyzji o rozbiórce. Właścicielem zespołu jest ANR - Oddział Terenowy w Poznaniu
- Włosciejewki - dwór - obiekt w stanie ruiny, z nieustalonym stanem prawnym dot. własności. Starsza, parterowa część dworu niezamieszкана, z zarwanymi stropami i zawaloną częścią dachu. Obiekt wymaga pilnego zabezpieczenia przed dalszą dewastacją oraz przeprowadzenia remontu generalnego polegającego na wymianie uszkodzonych elementów konstrukcyjnych, remoncie konstrukcji więźby dachowej, wymianie pokrycia dachowego, osuszeniu murów wraz z wymianą uszkodzonych tynków, naprawie stolarki okiennej i drzwiowej.
- Zaborowo - dwór - obiekt znajduje się w katastrofalnym stanie technicznym, o częściowo zawalonych murach i konstrukcji więźby dachowej, stwarzając zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu. Liczni spadkobiercy właściciela przebywają za granicą co znacznie utrudnia kontakty i wyegzekwowanie prowadzenia prac zabezpieczających i remontowych. Budynek wymaga pilnych prac zabezpieczających oraz przeprowadzenia re-

montu kapitalnego z całkowitą wymianą zużytych elementów konstrukcyjnych.

4.1.3. STAN ZACHOWANIA ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW:

Grodzisko stożkowate - Włościejewki, stan. 1 - funkcjonuje jako nieużytek; brak zagrożeń spowodowanych działalnością gospodarczą człowieka.

4.1.4. OBSZARY NAJWIĘKSZEGO ZAGROŻENIA DLA ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH:

W oparciu o plany inwestycyjne gminy można określić obszary zagrożone pod względem zachowania zabytków:

- trasy komunikacyjne - skala współczesnej infrastruktury drogowej w znacznym stopniu przekracza skalę dawno ukształtowanej przestrzeni, a natężenie ruchu kołowego, głównie ciężarowego, stwarza realną groźbę powstania nieodwracalnych zniszczeń dawnej tkanki mieszkaniowej. Wypływa stąd pilna potrzeba kontynuowania inwestycji, które mają na celu odsunięcie tras komunikacyjnych o szczególnie uciążliwym ruchu. Droga wojewódzka nr 436 relacji Śrem - Nowe Miasto stanowi dawny trakt przebiegający przez środek zespołu staromiejskiego w Książu. Obecnie droga ta przebiega ulicami jednokierunkowymi w obszarze Rynku i przy dużym natężeniu ruchu, w tym ciężarowego stanowi dużą uciążliwość dla mieszkańców i zagrożenie dla substancji budowlanej tej części miasta.
- generalnym problemem nie tylko w skali gminy lecz i powiatu jest lokalizacja wież telefonii komórkowej oraz pojawiające się potencjalne nowe zagrożenie w postaci lokalizacji elektrowni wiatrowych - wpływająca deprecjonująca na panoramę miejscowości i zespołów zabytkowych, stanowiąca konkurencję dla zabytkowej „ architektury - wież kościołów, będących historycznymi dominantami obszarów wiejskich i staromiejskich. Tego typu inwestycje mają niekorzystny wpływ na ukształtowanie zabytkowej przestrzeni jako element nie harmonizujący z krajobrazem kulturowym. Zniszczeniu ulegają wartości widokowe zabytku -przestrzennego założenia miejskiego oraz otaczających zabytkowych obiektów o wartości lokalnej.
- kolejnym dużym i złożonym problemem wymagającym szerszych działań, także w skali ponad powiatowej, jest budownictwo drewniane zarówno sakralne jak i pozostałości drewnianej zabudowy wsi, a w szczególności zabytkowych wiatraków. Są to obiekty w najgorszym stanie technicznym wynikającym z racji użycia nietrwałego materiału, jakim jest drewno, braku prowadzenia bieżących napraw i remontów, wtórnych przebudów i przekształceń z użyciem niewłaściwych materiałów, a także nieprzystosowaniem do obecnych wymogów cywilizacyjnych. Dotyczy to także zabytkowych wiatraków z terenu gminy Książ Wlkp. - są to: wiatrak koźlak z pól. XVIII wieku z Chwałkowa Kościelnego i wiatrak koźlak z Kołacina pochodzący z ok. 1770 roku, a przeniesiony dwukrotnie w 1894 r., oraz na ob. miejsce do Włościejwek w 2006 r.
- obszarami zagrożonymi są tereny dawnych cmentarzy szczególnie ewangelickich lub miejsca po cmentarzach - cmentarze w Konarzycach, Książu Wlkp., Sroczewie i Zakrzewicach podlegają dewastacji. Głównym problemem jest tu brak środków finansowych na rewaloryzację i utrzymanie oraz brak oznaczeń i tablic informacyjnych,
- zagrożone są parki będące własnością Skarbu Państwa - w gminie Książ szczególnie zaniedbane są parki w Mchach, Włościejewkach i Zaborowie. Są to miejsca gdzie budynki dworów i pałacu pozostawione są bez dozoru, a drzewostan w parkach służy w okresie zimowym do pozyskiwania drewna na opał. Pozostałe zespoły to właściwie już tylko pozostałości po parkach krajobrazowych.
- niedostatek środków publicznych na rewitalizację.
- brak powszechnej świadomości realnej i potencjalnej wartości zasobów kulturowych,
- degradacja spowodowana wymogami współczesności i w związku z tym prowadzonymi adaptacjami i remontami obiektów zabytkowych. Likwidacja oryginalnych elementów dekoracji architektonicznej, zdobionej stolarki okiennej, drzwiowej, klatek schodowych, dawnych witryn sklepowych,, wprowadzanie współczesnych materiałów budowlanych typu blacha dachówkopodobna, w miejsce ceramicznych pokryć dachowych, okien z PVC oraz ocieplanie płytami styropianowymi - prowadzi do degradacji pojedynczych obiektów a także całych obszarów starej zabudowy, pozbawiając je charakterystycznego klimatu a co za tym idzie wartości turystycznych. Zagrożenie to dotyczy zabytkowego, historycznego wnętrza urbanistycznego i zespołu budowlanego samego Książa, którego wpis obszarowy do rejestru zabytków jest przygotowywany, a także pozostałych obiektów z terenu gminy posiadających walory historyczne, a nie objętych wpisem.
- znaczenie nowej zabudowy lokalizowanej w obrębie zespołów staromiejskich wprowadzanie w dawne śródmieścia nowoczesnej wielkokubaturowej zabudowy, problemy z respektowaniem stałych zasad kształtowania architektury w odniesieniu do zabytkowej zabudowy miejskiej oraz harmonijnym wprowadzeniem nowego budownictwa - wymogiem koniecznym przy projektowaniu jest dopasowanie nowych budynków gabarytami do istniejącej historycznej zabudowy, zachowanie tradycyjnych kształtów dachów, ceramicznych pokryć, stonowanej kolorystyki,
- wprowadzanie wolnostojących elementów kubaturowych nowej zabudowy (typu kioski itp.) oraz zauważalne problemy z jednorodną stylistyką tzw. małej architektury (ogrodzenia, nawierzchnia bulwaru - bruk lub kostka granitowa, latarnie, słupy ogłoszeniowe, tablice informacyjne itd.).
- wprowadzanie elementów obcych stylowi - wpływ na taki stan rzeczy mają przekształcenia własnościowe obiektów nieruchomości przez właścicieli prywatnych często wykonujących prace przy zabytku bez wymaganego pozwolenia konserwatorskiego w sposób niezgodny z zasadami sztuki i techniki konserwatorskiej
- brak nowych funkcji dla obiektów architektonicznych związanych z koleją, takie jak dworce kolejowe, magazyny, lokomotywo wnie, elementy infrastruktury technicznej. Wiąże się to z przekształceniami strukturalnymi i własnościowymi w obrębie spółek PKP oraz ciągłym zmniejszaniem ruchu kolejowego i zamykaniem nierentownych linii kolejowych. Od kiedy na linii kolejowej Czempień - Śrem -

Jarocin przebiegającej przez obszar gminy, zawieszono od 1996 roku przewozy pasażerskie - linia ta wg. Uchwały Zarządu PKP nr 56 Z 02.03. 1999 roku, została przeznaczona do likwidacji. Opuszczone obiekty PKP w Książu - jak kolejowa wieża ciśnień, ulegają szybkiej degradacji.

- niewielka możliwość wykorzystania starych budynków folwarcznych do nowoczesnej produkcji, niszczenie kompozycji podwórza folwarcznego oraz charakteru zachowanej zabudowy. Budynki te wymagają przeróbek i adaptacji, a w wielu przypadkach również znalezienia nowej funkcji. Z tych powodów w złym stanie jest wiele obiektów folwarcznych na terenie gminy. Są to między innymi zabudowania folwarczne w Chwałkowie Kościelnym, Jarosławkach, Kołacinie, zespole gorzelnii w Mchach, Międzyborzu, Włościejewkach i Zaborowie. W bardzo złym stanie jest większość zabudowań, jedyne z terenu gminy wpisane do rejestru zabytków, zespołu folwarcznego w Świączynie.
- brak regulacji prawnych odnośnie praw własności (ustawa reprivatyzacyjna), co w przypadku składanych roszczeń przez spadkobierców ostatnich właścicieli powoduje wstrzymanie przygotowywanych przez ANR przekształceń własnościowych i skutkuje brakiem możliwości zbycia nieruchomości, a w konsekwencji znalezienia nowego właściciela, który doprowadzi obiekt do dobrego stanu technicznego i zapewni jego właściwe użytkowanie.

4.1.5. OBSZARY NAJWIĘKSZEGO ZAGROŻENIA DLA ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

- Włościejewki, stan. 1 - grodzisko stożkowate - głównym zagrożeniem dla grodziska są nielegalne poszukiwania z wykrywaczami metalu (zalecana jest coroczna inspekcja terenowa).
- Istotnym potencjalnym zagrożeniem dla dziedzictwa archeologicznego może być rozwój funkcji gospodarczych związanych z eksploatacją złóż surowców. Gmina Książ Wielkopolski posiada dwa udokumentowane złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (Książ Wlkp. i Mchy) oraz sześć udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego: Konarzyce, Kielczynek, Włościejewice I, Włościejewice II, Włościejewice III, Włościejewice IV.

Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej Książ Wlkp. dotychczas nie było eksploatowane. Stanowi ono potencjalną bazę dla rozwoju lokalnego przemysłu materiałów budowlanych. Natomiast eksploatacja drugiego złoża Mchy została zaniechana na początku 1992 r.

Na obszarze gminy występują również złoża torfu, które położone są głównie na obszarze Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej oraz w „bramie lodowcowej” Włościejewki - Kielczynek. Eksploatacja torfu prowadzona jest ze złoża Zaborowo.

- Potencjalne zagrożenie dla dziedzictwa archeologicznego stanowi - uwzględniony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - wzrost aktywności gospodarczo-budowlanej, w rejonie zainwestowania rekreacyjnego po zachodniej stronie jeziora Jarosławskiego (zabudowa letniskowa) oraz planowanych zbiorników wodnych „Książ” i „Konarskie”. Tereny zabudowy letniskowej wyznaczone

zostały także we wsi Świączyn i Sroczewo oraz w rejonie Włościejewek.

- Stałym zagrożeniem dla stanowisk ulokowanych w obrębie pól uprawnych jest intensywne użytkowanie rolnicze (głęboka orka).
- Ważnym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego, jest zwiększenie ilości zadrzewień na terenie gminy. W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książ Wielkopolski” zaproponowano największe powierzchnie gruntów do zalesienia na obszarach wsi Gogolewo, Świączyn, Radoszkowo, Włościejewice i Zakrzewice. Wskazano również na grunty w rejonach wsi Łezek, Zaborowo, Zawory Zakrzewice, Gogolewo, Kielczynek, a także w rejonie rynny Jarosławskiej w Międzyborzu oraz na gruntach wsi Włościejewki, Radoszkowo, Brzóstownia i Chwałkowo Kościelne.
- Wśród istotnych potencjalnych zagrożeń dla dziedzictwa archeologicznego wymienić należy także zamierzenia inwestycyjne, związane z drogą wojewódzką nr 436 -obejście drogowe miasta Książ Wielkopolski, po jego południowo-wschodniej stronie.

4.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KSIĄŻ WIELKOPOLSKI

W dniu 29.06.2001 r. Uchwałą Rady Miejskiej w Książu Wlkp. Nr XXII/197/2001 uchwalone zostało Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książ Wlkp. Do projektu Studium zostały zgłoszone uwagi Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu, które uwzględniono w tekście i opracowaniach graficznych studium. Studium jest dokumentem koordynującym, określającym politykę w zakresie gospodarki i rozwoju przestrzennego. Jest dokumentem o charakterze strategicznym, określającym uwarunkowania (przyrodnicze, kulturowe, społeczne i ekonomiczne) oraz generalne kierunki rozwoju miasta i terenów wiejskich gminy Książ Wlkp.

W rozdziale I „Uwarunkowania rozwoju gminy w p. 3 p.t. „Uwarunkowania przyrodniczo – kulturowe” wskazano zasoby środowiska kulturowego gminy z wykazem wszystkich obiektów kultury materialnej objętych ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków poprzez wpis do rejestru zabytków oraz umieszczenie w ewidencji konserwatorskiej. W p. 5 p.t. „Uwarunkowania gospodarcze” w p.p. 5.3 „Turystyka i wypoczynek” - znalazł się wykaz prowadzących obecnie przez teren gminy szlaków turystyki pieszej oraz znajdujących się tu fragmentów szlaków architektury drewnianej i dworów ziemii śremskiej.

W rozdziale II p.t. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” w p. 3.2. p.t. „Ochrona i kształtowanie zasobów środowiska kulturowego” określono zasady i metody ochrony obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji konserwatorskiej, w tym również historycznych układów zieleni i stanowisk archeologicznych, a także określono zakres działań w ich obrębie.

W rozdziale IX p.t. „Polityka Przestrzenna” - pp. „Zasady i standardy kształtowania przestrzeni rozwojowej jednostek

osadniczych” wskazano zasady formowania nowej zabudowy respektujące harmonijnie wkomponowanie w otoczenie oraz uwzględniające tradycje historycznej zabudowy typowej dla tego obszaru krajobraz kulturowy. Integralnymi częściami studium są załączniki:

- część graficzna - rysunek studium, zatytułowany: „Gmina Książ Wlkp. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - kierunki polityki przestrzennej” w skali 1:10000 - w której zaznaczono granice zespołów dworsko/placowo - parkowych i folwarcznych, granice zabytkowych parków i stanowisk archeologicznych.
- część opisowa - na którą składają się dwa opracowania; zawierające informacje, wyniki analiz, zatytułowane: „Gmina Książ Wlkp. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Diagnoza stanu” - gdzie między innymi wyszczególniono zasoby kulturowe gminy.
- określenie uwarunkowania rozwoju i kierunku zagospodarowania przestrzennego: „Gmina Książ Wlkp. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” - zawiera najważniejsze zagadnienia z zakresu rewolucji krajobrazu kulturowego gminy opracowane w oparciu o wytyczne uzyskane z urzędu konserwatora zabytków.

4.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

Gmina Książ Wielkopolski nie posiada aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren całej gminy. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Książ - (uchwała nr VIII42/91 z dnia 25.04.1991 r. Rady Miasta i Gminy Książu oraz uchwała nr XXII/136/94 z dnia 28.02.1994 r. Rady Miasta i Gminy Książ Wlkp) przestał obowiązywać w 2001 roku. Od tego czasu jedynym dokumentem planistycznym obejmującym obszar gminy w całości jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Obowiązują natomiast miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzane dla poszczególnych miejscowości.

Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynikają z treści studium i każdorazowo uzgadniane są z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

4.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OCHRONY PRZYRODY I RÓWNOWAGI EKOLOGICZNEJ

Na obszarze gminy w zakresie obszarów chronionych (na podstawie przepisów szczególnych- t.j. ustawy z dnia 16 października 91 r. o ochronie przyrody Dz.U. Nr 14, poz. 492) znajdują się następujące formy przyrody podlegających ochronie: Pomniki przyrody; znajdujące się w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody znajdują się:

- pomniki przyrody ożywionej: 5 pojedynczych okazów drzew, 2 grupy drzew, 1 aleja świerkowa,
- oraz 1 pomnik przyrody nieożywionej (głaz narzutowy);

Lasy ochronne - (ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach Dz.U. Nr 101, poz. 444); obejmują one część lasów Nadleśnictwa Jarocin, obręb Klęka oraz Nadleśnictwa Piaski obręb Książ, w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej występują w północno-zachodniej części, ponadto w rejonie Łezek - Chrzastowo, Sroczewo, Zaborowo, Zawory, Gogolewo, Świączyń; otaczają rynną jeź. Jarosławskiego oraz kompleksy leśne południowo-zachodniej części gminy.

Planuje się objęcie ochroną prawną: Obszarów chronionego krajobrazu:

- Dolina Środkowej Warty - fragmentu pradoliny Warszawsko - Berlińskiej z najcenniejszymi przyrodniczo i krajoobrazowo terenami wskazującymi na wyjątkowość florystyczną obszarów nad Wartą - (korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym - śremski Warty nr 27k ECONET - POLSKA);
- rejon Włociszewek („brama lodowcowa”) obejmujący centralną część gminy, teren o dużej wartości ekologicznej i krajoobrazowej, połączonej z wartościami turystycznymi,
- rynna lodowcowa z jeź. Jarosławskim położona w zachodniej części gminy,
- zalesiony dwudzielny stożek sandrowy ze zwartymi kompleksami leśnymi występujący w południowo - zachodniej części gminy,

Utworzenie zespołu przyrodniczo - krajoobrazowego:

- włączenie zachodniej części gminy położonej w pradolinie Warciańsko -Obrzańskiej w obręb Zespołu Przyrodniczo - Krajoobrazowego „Łęgi Mechlińskie” (uznanego w gminie Śrem), którego największymi walorami są obok siedlisk łągowo wierzbowo -topolowych również starorzecza Warty oraz ostoja ptaków wodnych i błotnych o znaczeniu regionalnym, fragmentu głównego zbiornika wód podziemnych Pradoliny Warszawsko - Berlińskiej (GZWP nr 150) wymagającego ochrony w skali kraju -ONO - obszar najwyższej ochrony.

4.5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

4.5.1. Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Zgodnie z zapisem rozdziału II „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Książ Wielkopolski”, pkt 3 - „Ochrona i kształtowanie zasobów środowiska kulturowego” - kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych jednostek osadniczych (szczególnie w ośrodkach dynamicznego rozwoju: Książ Wlkp. wraz ze strefą rozwój ową która obejmuje fragmenty obszarów wsi otaczających miasto - Kielczynek, Zakrzewice, Radoszkowo I i II; ponadto Mchy, Chwałkowo Kościelne, Chrzastowo, Konarzyce - por. rozdz. II, pkt 4 - „Układ osadniczy i tereny rozwojowe”) wymagają każdorazowo wnikliwej oceny i analizy pod kątem ewentualnych konsekwencji, jakie mogą spowodować w środowisku kulturowym i krajoobrazie (m.in. uwzględnienia śladów osadnictwa oraz zasobów archeologicznych na terenach wyznaczonych pod zabudowę).

4.5.2. Wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gmina Książ Wielkopolski nie posiada aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren całej gminy. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Książ - (uchwała nr VII/42/91 z dnia 25.04.1991 r. Gminnej Rady Narodowej w Książu oraz uchwała nr XXII/136/94 z dnia 28.02.1994 r. rady Miasta i gminy Książ Wlkp) przestał obowiązywać w 2001 roku. Od tego czasu jedynym dokumentem planistycznym obejmującym obszar gminy w całości jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Obowiązują natomiast miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzane dla poszczególnych miejscowości.

Zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wynikają z treści studium i każdorazowo uzgadniane są z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Integralną część niniejszego Programu stanowi załącznik graficzny z oznaczeniem stref ochrony stanowisk archeologicznych. Aby zapewnić prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych, należy:

- respektowanie wyznaczonych stref ochrony stanowisk archeologicznych na załącznikach graficznych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych
- wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz obszarów chronionych tj. historycznej zabudowy miasta Książ Wlkp., układów ruralistycznych, założeń pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy, obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w ewidencji zabytków: „Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych, wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”

5. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Opracowanie Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami gminy Książ Wlkp. ma na celu poprawę stanu zachowania lokalnego dziedzictwa kulturowego w oparciu o istniejące instrumenty prawne i działania ochronne

Poniższe cele wynikają z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju i gminy
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,

- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminując sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

6. KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

6.1. Gminna ewidencja zabytków

- Wykonanie (zgodnie z opracowanym wzorem) aktualnej gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart zabytków nieruchomych,
- Systematyczna weryfikacja gminnej ewidencji zabytków - przeprowadzanie przeglądów w terenie oraz uzupełnianie kart obiektów o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną, wprowadzanie zmian dot. rozbiórek, modernizacji, remontów oraz zmian dotyczących stosunków własnościowych,
- Przekazanie radnym i sołtysom w każdym sołectwie 1 egzemplarza kart obiektów z terenów im podległych,
- Sporządzenie mapy dziedzictwa kulturowego gminy z naniesioną lokalizacją obiektów i obszarów chronionych, stref ochrony stanowisk archeologicznych, Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych w formie kart zespołu stanowisk archeologicznych;
- uzupełnienie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączenie informacji o wszystkich reliktach przeszłości, niezależnie od charakteru badań.

6.2. Rewitalizacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych:

- kontynuacja podjętych działań na rzecz remontów i rewaloryzacji obiektów zabytkowych z terenu miasta i gminy,
- określenie zadań w zakresie rewaloryzacji i rewitalizacji przestrzeni miejskiej,

6.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury sakralnej (krzyże przydrożne, kapliczki):

- wykonanie inwentaryzacji fotograficznej obiektów,
- ustalenie szczegółowej lokalizacji obiektów (określenie działek gruntowych oraz ich właścicieli),
- opracowanie kart ewidencyjnych,
- przygotowanie wniosków o wpisanie najcenniejszych obiektów do rejestru zabytków,
- utworzenie szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych (we współpracy z sąsiednimi gminami),

6.4. Udostępnianie i promocja zabytków:

- popularyzacja poszczególnych zabytków oraz krajobrazu kulturowego poprzez ich wyeksponowanie - rozwój turystyki kulturowej obejmującej szlaki i ścieżki przyrodniczo-kulturowe,

- włączenie się do już istniejących oraz tworzenie tematycznych sieci rowerowych, pieszych, konnych, samochodowych szlaków turystycznych, co ma na celu zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez renowacje i udostępnianie zabytków
- współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im należytej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł finansowania,
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad udostępniania obiektów w celach turystycznych i edukacyjnych,
- oznakowanie obiektów, udostępnianych w celach turystycznych, stanowiących własność gminną, prywatną, diecezjalną lub Skarbu Państwa,
- opracowanie tablic informacyjnych zawierających podstawowe dane o obiekcie,
- opracowanie elektronicznej mapy turystycznej z naniesionymi i opracowanymi obiektami zabytkowymi,
- wydanie mapki z zaznaczonymi obiektami zabytkowymi na terenie gminy sporządzenie aktualnej dokumentacji i oznakowanie Miejsc Pamięci Narodowej i miejsc upamiętniających wydarzenia historyczne.

6.5. Popularyzacja i edukacja

- edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego - włączenie w programy kształcenia szkół prowadzonych przez gminę (szkoły podstawowe i gimnazja) elementów wiedzy na ten temat, włączenie tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych - opracowanie z nauczycielami planów zajęć z młodzieżą i dziećmi uwzględniających problemy ochrony dziedzictwa kulturowego, przygotowanie konspektów oraz pomoc merytoryczna w prowadzeniu lekcji dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, wspieranie inicjatyw zmierzających do upowszechnienia wiedzy na temat regionalnych zabytków i dziedzictwa
- popularyzacja tematyki poprzez publikację materiałów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w prasie lokalnej i na stronie internetowej gminy, włączanie poprzez media środowiska lokalnego do różnorodnych inicjatyw w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, informowanie mediów o sprawach związanych z ochroną zabytków oraz o inicjatywach podejmowanych w tym zakresie, współpraca z lokalną prasą oraz radiem i ukazywanie obiektów po przeprowadzeniu prac konserwatorskich
- upowszechnianie wyników badań naukowych za pośrednictwem multimediów, wydawnictw naukowych itp.
- tworzenie stron internetowych na temat zabytków i tradycji
- wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego,
- wspieranie działalności organizacji społecznych, pozarządowych i środowisk, zajmujących się ochroną i opieką nad zabytkami
- ustalenie stanu zasobów zabytkowych oraz ich znaczenia dla kultury regionu i kraju -zebraniu informacji o aktual-

nym stanie zachowania zabytków, w tym obiektów chronionych, inwentaryzacji terenowej obiektów o cechach zabytkowych, waloryzacji zabytków i określeniu ich znaczenia dla dziedzictwa regionu

6.6. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze

- wykorzystanie obiektów zabytkowych do celów min. turystycznych, w procesach gospodarczych należy uwzględnić kształtowanie przestrzeni kulturowej, w celu zwiększenia atrakcyjności przestrzeni należy prowadzić działania zmierzające do odtworzenia historycznych układów i obszarów ważnych dla kultury regionu i wzmocnienia lokalnej konkurencyjności
- wpisanie obiektów i obszarów chronionych w działania gospodarcze gminy podnoszące atrakcyjność jego wizerunku oraz rozwój przedsiębiorczości
- podjęcie działań promocyjnych w celu znalezienia użytkowników dla zdegradowanych obiektów użytkowych w gminie, prowadzenie na oficjalnej stronie internetowej oferty inwestycyjnej, uwzględniającej kompleksowe i wariantowe określenia proponowanych funkcji użytkowych obiektów zabytkowych

6.7. Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami

- w celu poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego regionu należy podjąć działania w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej poprzez zwiększanie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych,
- rozwój tożsamości regionalnej poprzez inwentaryzację zabytków regionu, infrastruktury zapewniającej jego bezpieczeństwo, propagowanie go wśród mieszkańców,
- zachowanie i wyeksponowanie unikalnych wartości historycznych i artystycznych zabytków o dużym znaczeniu dla społeczności lokalnej,
- aktywizacja gospodarcza regionu poprzez podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,
- przygotowanie kompleksowej i łatwo dostępnej informacji o ofercie turystyczno- kulturowej regionu, w tym bazy danych ofert,

6.8. Sporządzenie wykazu stanowisk archeologicznych wytypowanych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy:

Stanowiska archeologiczne wytypowane do wpisu do rejestru zabytków²:

- Radoszkowo, stan. 13, AZP 60-31/10 - osada wielokulturowa
- Chwałkowo Kościelne, stan. 1, AZP 60-31/99 - osada wielokulturowa
- Chwałkowo Kościelne, stan. 7, AZP 60-31/105 - osada wielokulturowa
- Chwałkowo Kościelne, stan. 11, AZP 60-31/109 - osada wielokulturowa
- Mchy, stan. 21, AZP 60-31/113- osada wielokulturowa

- Jarosławki, stan. 10, AZP 60-30/10 - osada z okresu wpływów rzymskich
- Jarosławki, stan. 12, AZP 60-30/12 - osada wielokulturowa
- Jarosławki, stan. 15, AZP 60-30/15 - osada wielokulturowa
- Jarosławki, stan. 19, AZP 60-30/19 - osada wielokulturowa
- Konarzyce, stan. 1, AZP 60-30/55 - osada wielokulturowa
- Konarzyce, stan. 5, AZP 60-30/61 - osada wielokulturowa
- Konarzyce, stan. 6, AZP 60-30/62 - osada wielokulturowa
- Konarzyce, stan. 13, AZP 60-30/69 - cmentarzysko ludności kultury łużyckiej
- Kielczynek, stan. 1, AZP 60-30/70 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 4, AZP 60-30/73 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 11, AZP 60-30/80 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 16, AZP 60-30/85 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 17, AZP 60-30/86 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 19, AZP 60-30/88 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 20, AZP 60-30/89 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 22, AZP 60-30/91 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 24, AZP 60-30/93 - osada wielokulturowa
- Książ Wielkopolski, stan. 5, AZP 60-30/105 - osady wczesno- i późnośredniowieczne
- Książ Wielkopolski, stan. 7, AZP 60-30/107 - osada z okresu wpływów rzymskich
- Konarskie, stan. 9, AZP 60-30/116-osada wielokulturowa
- Konarskie, stan. 16, AZP 60-30/123 - osada wielokulturowa
- Konarska, stan. 19, AZP 60-30/126-osada wielokulturowa
- Konarskie, stan. 21, AZP 60-30/128 - osada wielokulturowa
- Radoszkowo, stan. 4, AZP 60-30/133-osada z okresu wpływów rzymskich
- Brzóstownia, stan. 1, AZP 60-30/136 - osada wielokulturowa
- Brzóstownia, stan. 5, AZP 60-30/140 - osada wielokulturowa
- Brzóstownia, stan. 9, AZP 60-30/144 - osada wielokulturowa
- Włociejewki, stan. 3, AZP 60-30/147 - osada wielokulturowa
- Włociejewki, stan. 2, AZP 60-30/154 - osada wielokulturowa

W przypadku każdego z wymienionych stanowisk konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji materiału archeologicznego na powierzchni oraz wykonanie badań weryfikacyjno-sondażowych w celu sprecyzowania ich zasięgu.

Ostateczne decyzje związane z wyborem stanowisk archeologicznych przeznaczonych do wpisu do rejestru zabytków z terenu gminy, będą mogły być podjęte po drugim etapie rozpoznania powierzchniowego w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.

Stanowiska archeologiczne wytypowane do badań weryfikacyjno-sondażowych:

- Mchy, stan. 22, AZP 60-31/22 - osada średniowieczna
- Mchy, stan. 42, AZP 61-30/62 - grodzisko
- Chwałkowo Kościelne, stan. 9, AZP 60-31/107 - osada wczesnośredniowieczna
- Chwałkowo Kościelne, stan. 20, AZP 60-31/1125 - osada z okresu wpływów rzymskich
- Książ Wielkopolski, stan. 1, AZP 60-30/103 - grodzisko stożkowate
- Włociejewki, stan. 2, AZP 60-30/154 - grodzisko
- Jarosławki, stan. 4, AZP 60-30/4 - osada z okresu wpływów rzymskich
- Jarosławki, stan. 5, AZP 60-30/5 - osada z okresu wpływów rzymskich
- Jarosławki, stan. 34, AZP 60-30/34 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 8, AZP 60-30/77 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 18, AZP 60-30/87 - osada wielokulturowa
- Kielczynek, stan. 29, AZP 60-30/98 - osada wielokulturowa
- Konarskie, stan. 18, AZP 60-30/125 - osada wielokulturowa
- Radoszkowo, stan. 1, 60-30/130 - osada wielokulturowa
- Brzóstownia, stan. 6, AZP 60-30/141 - osada wielokulturowa
- Włociejewki, stan. 8, AZP 60-30/152-osada wielokulturowa
- Włociejewki, stan. 33, AZP 60-30/179 - osada wczesnośredniowieczna

Badania weryfikacyjno-sondażowe na wyszczególnionych powyżej stanowiskach należy przeprowadzić w celu rozpoznania ich zawartości kulturowej oraz określenia ich jednoznacznej funkcji. Rozpoznanie pozwoli na zaklasyfikowanie stanowisk do wpisu do rejestru zabytków lub wytypowanie obiektów do badań ratowniczych. Natomiast dla wyszczególnionych stanowisk o własnej formie terenowej (grodziska) należy wykonać plany warstwiczne.

6.9. Określenie zasobów zabytków i dziedzictwa archeologicznego, które można wykorzystać dla tworzenia np. tras turystycznych, ścieżek dydaktycznych, organizacji festynów:

Spośród rejestrowanych w obrębie gminy Książ Wielkopolski stanowisk archeologicznych, uwagę zwracają obiekty o własnej formie terenowej - grodziska średniowieczne z Włociejewek, Mchów i Książa. Należy wykorzystać ich walory historyczno-kulturowe i uwzględnić w działaniach planistycznych, dotyczących koncepcji szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

7. OKREŚLENIE SPOSOBU REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH CELÓW GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

a) Gmina ewidencja zabytków:

1. Wykonanie Gminnej Ewidencji zabytków zostało przewidziane na lata 2009/2010.

2. W następnym etapie planuje się:
 - a) systematyczne uzupełnianie kart adresowych w oparciu o uzyskane dane dokumentację fotograficzną
 - b) sporządzenie kopii kart adresowych obiektów (po 1 egzemplarzu) i przekazanie sołtysom oraz radnym w każdym sołectwie 1 egz. kart adresowych z terenów im podległych, w celu systematycznego monitorowania obiektów zabytkowych.
 - b) Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury sakralnej (krzyże przydrożne, kapliczki):
 1. Opracowanie kart ewidencyjnych obiektów małej architektury sakralnej.
 - c. Rewitalizacja i rewaloryzacja obiektów zabytkowych
 1. Przewiduje się opracowanie kompleksowego projektu rewitalizacji przestrzeni miejskiej z pierwszoplanowym zadaniem jakim jest rewaloryzacja rynku. Projekt powinien obejmować całą przestrzeń rynku, łącznie z projektami rewaloryzacji płyty placu, pierzei z zabudową oraz ulic przyrynkowych z uporządkowaniem zapleczy działek, usunięciem elementów wtórnych i dysharmonizujących. Wykonanie remontu i rewaloryzacji płyty rynku planuje się na lata 2008 -2009.
 2. W dalszej kolejności władze gminy przewidują rewaloryzację i rewitalizację pozostałości dawnego parku dworskiego położonego w południowo - wschodniej części miasta, z przeznaczeniem na park miejski w połączeniu z istniejącym amfiteatrem i zapleczem sportowym szkoły podstawowej. Prace te planuje się na lata 2009 - 2010.
 3. Własnością gminy jest tylko jeden obiekt wpisany do rejestru zabytków t.j. zespół dworski w Chrzastowie. W budynku dworu mieści się Szkoła Podstawowa. W związku z tym, iż obiekt wymaga przeprowadzenia pilnych prac remontowych związanych z naprawą więźby i wymiana pokrycia dachu, Gmina zlikwidowała Publiczną Szkołę Podstawową i przeznaczyła budynek w użytkowanie Stowarzyszeniu z przeznaczeniem na prowadzenie spraw oświatowo-kulturalnych
 4. Planuje się również nawiązanie współpracy z innymi gminami posiadającymi cmentarze ewangelickie w celu wypracowania wspólnych metod działania przy ich rewaloryzacji, wprowadzenia systemu monitoringu zapewniającego bezpieczeństwo i ochronę przed dewastacją
 - d) Udostępnienie i promocja zabytków;
 1. Gmina planuje współpracę z instytucjami wprowadzającymi dodatkowe oznakowania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich w celu ułatwienia dojazdu do obiektów zabytkowych z terenu gminy Książ Wlkp.
 2. Planuje się dalszą współpracę z innymi gminami regionu w celu włączenia zabytków z gminy Książ Wlkp. do już istniejących szlaków jak: szlak pałaców i dworów ziemi śremskiej, czy szlak architektury drewnianej, stanowiących trasy wycieczek krajoznawczych, w celu promocji obiektów i regionu,
 3. Wykorzystanie istniejącej sieci 11 szlaków rowerowych, opracowanych w ramach realizacji Strategii Rozwoju Turystyki dla Unii Gospodarczej Miast Regionu Śremskiego, do promocji zabytków z terenu gminy, między innymi:
 4. Podobnie wykorzystane do promocji zabytków gminy będą istniejące szlaki turystyki pieszej tj: szlaku niebieskiego wiodącego ze Śremu do Gogolewa oraz szlaku zielonego z Kościana przez Książ do Gogolewa,
 5. Ustalenie z właścicielami niektórych obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania.
 6. Systematyczne zbieranie materiałów archiwalnych (zdjęcia, mapy, pocztówki i inne teksty znaczeniu historycznym) dotyczących zabytków gminy Książ Wlkp.- (zadanie to będzie powierzone, bibliotece gminnej)
 7. Wspieranie działań sprzyjających szerszemu zaangażowaniu się sektora prywatnego w ochronę dziedzictwa kulturowego,
 - e) Popularyzacja i edukacja;
 1. W ramach działalności Unii Gospodarczej Miast Regionu Śremskiego w skład, której wchodzi gmina Książ Wlkp. planowane jest opracowanie elektronicznej mapy turystycznej regionu i gminy oraz ustawienie elektronicznego, multimedialnego punktu informacyjnego na Rynku w Książu.
 2. Planowana jest publikacja folderu z informacjami o najważniejszych zabytkach miasta i gminy Książ Wlkp. oraz założenie odpowiedniej strony internetowej, związanej z tą problematyką.
 3. Wprowadzenie tematyki opieki nad zabytkami i historii regionu do zajęć szkolnych (lekcje historii i wychowawcze)
 4. Wykorzystanie istniejących i utworzenie nowych ścieżek turystyczno- edukacyjnych łączącej najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy (zespoły dworsko- parkowe, zespoły obiektów sakralnych) do promocji znajdujących się na nich obiektów zabytkowych wraz z odpowiednim oznakowaniem i tablicami informacyjnymi. Przewiduje się wykonanie tablic informacyjnych, które zostaną umieszczone przy poszczególnych obiektach.
 - f) Włączenie zabytków w procesy gospodarcze:
 1. Przy planowaniu kierunków rozwoju sieci dróg, w celu dostosowania ich parametrów do wzrastającego ruchu kołowego, gmina przewiduje zabezpieczenie terenów dla utworzenia obwodnicy miasta Książa Wlkp. w ciągu drogi wojewódzkiej nr 436 relacji Śrem - Nowe Miasto, co pozwoli na wyłączenie ruchu tranzytowego i ciężarowego z centrum miasta.
 2. Planuje się opracowanie i prowadzenie oficjalnej strony internetowej z ofertami inwestycyjnymi, uwzględniającymi kompleksowe i wariantowe określenia proponowanych funkcji użytkowych obiektów zabytko-

wych oraz podjęcie działań promocyjnych w celu znalezienia użytkowników dla zdegradowanych obiektów użytkowych w gminie.

3. W ramach działań promocyjnych w celu znalezienia użytkowników dla zdegradowanych obiektów zabytkowych, władze gminy zamierzają pośredniczyć przy znalezieniu użytkownika dla zespołu dworsko - parkowego we Włściejewkach (po wyjaśnieniu sytuacji prawnej dot. własności),

4. Wypracowanie zasad wprowadzenia ulg podatkowych.

g) Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami:

1. W ramach aktywizacji społeczności lokalnej oraz jako jedna z form zajęć z młodzieżą i dziećmi uwzględniających problemy ochrony dziedzictwa kulturowego, planuje się podczas corocznej akcji „Sprzątanie Świata”, po wcześniejszym uzgodnieniu ze Starostwem powiatowym i ANR Oddz. Terenowym w Poznaniu, organizowanie sprzątania terenu parków poddworkowych, będących własnością Skarbu Państwa.

2. Planuje się przygotowanie kompleksowej i łatwo dostępnej informacji multimedialnej o ofercie turystyczno-kulturowej regionu, i bazy danych ofert.

3. Wspieranie poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z właściwym utrzymaniem i użytkowaniem obiektów poprzez:

c) informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków, poprzez organizacje spotkań lub szkoleń

d) merytoryczna pomoc właścicielom zabytków w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI OKREŚLONE PRZEZ GMINĘ

- Gmina w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru może korzystać z Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 12 stycznia 1991 r) zwalniającej z opodatkowania obiekty użytkowane i remontowane w sposób właściwy, zgodnie ze wskazaniem konserwatorskimi.

- Koordynacje prac związanych z realizacją poszczególnych zadań wynikających z ustaleń „Gminnego Programu opieki nad zabytkami” w ramach organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Książ Wielkopolski, Referatowi Gospodarczemu.

9. MONITORING DZIAŁANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI - FORMA ORGANIZACYJNO-INSTYTUCJONALNA OKREŚLONA PRZEZ GMINĘ.

- Proces osiągania celów Programu opieki nad zabytkami będzie monitorowany przez wyznaczoną osobę odpowiedzialną za koordynację prac. Monitoring prowadzony będzie poprzez analizę stopnia ich realizacji. Analiza ta będzie dokonywana każdorazowo po upływie 2 lat funkcjonowania i zakończona raportem przedkładanym przez

Pracowników Referatu Gospodarczego - Radzie Gminy. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

- W roku 2010 rozpoczęte zostaną przygotowania do opracowania i przyjęcia w roku 2011 Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2012 -2015.

10. NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI OKREŚLONE PRZEZ GMINĘ.

Rada Gminy Książ Wielkopolski corocznie w uchwale budżetowej określi wysokość środków przeznaczonych na:

- sporządzenie ewidencji, inwentaryzacji, oznakowania obiektów zabytkowych

- edukację,

- promocję zabytków,

- dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków.

W ramach pozyskiwania środków zewnętrznych na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i rewitalizujących zabytków gmina na bieżąco monitorować będzie ogłaszane Programy Pomocowe z funduszy rządowych i pozarządowych oraz Projekty Unijne pomocne w uzyskaniu dotacji celowych. Unia Europejska finansuje sferę kultury, w tym ochronę zabytków w ramach celowych programów wspólnotowych (adresowany bezpośrednio do sektora kultury był np. Program Kultura 2000) oraz poprzez fundusze strukturalne (FS) utworzone w celu wyrównywania poziomu rozwoju regionów (z funduszy strukturalnych znaczenie dla możliwości finansowania sfery ochrony i opieki nad zabytkami do 2006 roku miały:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego(ERDF),

- Europejski Fundusz Społeczny (ESF),

- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych (EAGGF),

- Jednolity Instrument Finansowania Rybołówstwa (FIFG),

Dofinansowanie z tych funduszy w przypadku niektórych działań możliwe będzie do 2008 roku)

W celu pozyskania środków na finansowanie zadań przewidzianych w Gminnym Programie opieki nad zabytkami gmina zamierza także zabiegać o pozyskanie sponsorów wśród firm i osób prywatnych oraz fundacji i innych organizacji non - profit.

Przewiduje się zarówno pozyskiwanie środków pozabudżetowych na odnowę zabytków, których właścicielem jest gmina, jak i pomoc właścicielom zabytków w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (strukturalnych, z budżetu państwa, z fundacji) oraz przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do absorpcji programowych funduszy Wspólnoty Europejskiej poprzez dysponowanie aktualnymi informacjami o możliwościach starania się o środki pozabudżetowe na dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

Rozważana jest także możliwość dofinansowania z budżetu gminy (poprzez podjęcie stosownych uchwał) prac remontowych prowadzonych przez właścicieli obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie układu urbanistycznego miasta, lub posiadających indywidualny wpis do rejestru zabytków.

- ¹ Dane wg „Raportu o stanie zabytków i założeń programu ochrony zabytków w województwie wielkopolskim”
- ² Wykorzystano dane ujęte w raporcie o stanie zabytków w gminie Książ Wielkopolski, sporządzonym przez Annę Mayer, Rafała Plebańskiego, Mirosławę Dernogę i Andrzeja Korpika.

3105

UCHWAŁA Nr XXII/174/III/2008 RADY POWIATU POZNAŃSKIEGO

z dnia 24 września 2008 r.

w sprawie: zmiany uchwały Nr XIII/101/III/2007 z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia zakazu używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi na niektórych jeziorach Powiatu Poznańskiego (opublikowanej w Dz. Urz. Woj.Wlkp. Nr 207, poz. 4908)

Na podstawie art. 116 ust 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.), art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) Rada Powiatu Poznańskiego uchwala co następuje:

§1. W uchwale Nr XIII/101/III/2007 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia zakazu używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi na niektórych jeziorach Powiatu Poznańskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 207, poz. 4908) §4 ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) Jezioro Niepruszewskie, gm. Buk i Dopiewo w godz. od 14⁰⁰ do 20⁰⁰ we wtorek, czwartek, sobotę i niedzielę, w granicach administracyjnych gminy Buk, czyli po zachodniej stronie jeziora.”

§2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Poznańskiego.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Wiceprzewodniczący
Rady Powiatu Poznańskiego
(-) Jan Katuziński